

Hvor plasserer {seg} refleksivt pronomen {seg} i norsk og svensk?

Om refleksive pronomener og objektsskifte.

Anne Caroline Thomlevold Tennøe

NOR4190 – Masteroppgave i nordisk, særlig norsk, språkvitenskap

Institutt for lingvistiske og nordiske studier

Det humanistiske fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Vår 2019

Hvor plasserer {seg} reflexivt pronomen {seg} i norsk og svensk?

Om reflexive pronomener og objektsskifte.

© Anne Caroline Thomlevold Tennøe

2019

«Hvor plasserer {seg} reflexivt pronomener {seg} i norsk og svensk?» Om reflexive pronomener og objektsskifte.

Anne Caroline Thomlevold Tennøe

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Denne oppgaven behandler plasseringen av refleksivt pronomen i norsk og svensk, ved hjelp av korpusundersøkelse og et språklig eksperiment utført i Oslo og Göteborg. Jeg gir først en bakgrunn for refleksivt pronomen og fenomenet objektsskifte i lys av teori og tidligere utførte studier. Jeg presenterer deretter mine valgte metoder og legger frem resultatene jeg fikk. Jeg ser så på likheter og forskjeller mellom norsk og svensk, samt variasjon innad i hvert språk. Til slutt diskuterer jeg hvordan det refleksive pronomenet skiller seg fra andre pronomener.

Forord

Jeg vil først og fremst takke veilederen min, Ida Larsson, for uvurderlig hjelp og inspirasjon, og for verdifulle innspill og gode samtaler.

Jeg vil også takke Maia Andréasson ved Göteborgs Universitet for hjelp og gode ord da jeg var på besøk i Göteborg i mai 2018.

Takk til alle informantene som stilte opp på det språklige eksperimentet mitt, både i Oslo og i Göteborg. Dere vet hvem dere er.

Og til slutt – takk til korrekturlesere, venner og familie som har hjulpet til og støttet meg underveis.

Innholdsfortegnelse

1	Introduksjon	13
1.1	Bakgrunn for oppgaven	13
1.2	Forskningsspørsmål	17
1.3	Disposisjon	17
2	Bakgrunn.....	19
2.1	Innledning.....	19
2.2	Refleksivt pronomener.....	19
2.2.1	Simpelt refleksiv	20
2.2.2	Komplekst refleksiv	21
2.3	Ulike typer refleksive verb	23
2.3.1	Inherent refleksive verb	24
2.3.2	Naturlig refleksive verb.....	25
2.3.3	Disjunktive refleksive verb	26
2.4	Objektsskifte.....	27
2.4.1	Hva er objektsskifte?.....	27
2.4.2	Hvorfor skifter trykksvake pronomener?	28
2.4.3	Kort objektsskifte	29
2.4.4	Langt objektsskifte	31
2.4.5	Betingelser for objektsskifte.....	33
2.5	Subjektsskifte.....	36
3	Metode	38
3.1	Innledning.....	38
3.2	Korpus	38
3.2.1	Fordeler og ulemper med korpus som metode.....	38
3.2.2	Om korpusene	39
3.2.3	Fremgangsmåte	40
3.2.4	Norske søk.....	41
3.2.4.1	Rekkefølgen subjekt–seg.....	41
3.2.4.2	Rekkefølgen seg–subjekt.....	43
3.2.4.3	Rekkefølgen seg–ikke	44
3.2.4.4	Rekkefølgen meg–ikke.....	45
3.2.4.5	Rekkefølgen ikke–seg	46

3.2.4.6	Rekkefølgen ikke–meg	47
3.2.5	Svenske søk	49
3.2.5.1	Rekkefølgen subjekt–sig	49
3.2.5.2	Rekkefølgen sig–subjekt	50
3.2.5.3	Rekkefølgen sig–inte	52
3.2.5.4	Rekkefølgen mig–inte	53
3.2.5.5	Rekkefølgen inte–sig	54
3.2.5.6	Rekkefølgen inte–mig	54
3.2.5.7	Rekkefølgen subjekt–mig	55
3.2.5.8	Rekkefølgen mig–subjekt	56
3.3	Eksperiment	57
3.3.1	Forskningsprosjektet <i>Variasjon og forandring i den nordiske verbfrasen</i>	58
3.3.2	Eksperimentets utførelse	58
3.3.3	Verbene og subjektene i eksperimentet	61
3.3.4	Om informantene	61
3.3.5	Eksperimentets oppbygning	63
3.3.6	Feilkilder	64
3.3.7	Etiske retningslinjer i forskning	65
4	Resultater	66
4.1	Innledning	66
4.2	Resultater fra korpusøkningene	66
4.2.1	Forklaring av tabellene	66
4.2.2	Norske søkninger	66
4.2.3	Svenske søkninger	72
4.2.4	Sammenligning av korpusøkningene i norsk og svensk	77
4.3	Resultater fra eksperimentet	79
4.3.1	Norsk eksperiment	79
4.3.1.1	Del 1 – Langt objektsskifte	79
4.3.1.2	Del 2 – Kort objektsskifte av meg og seg over negasjon	80
4.3.2	Svensk eksperiment	82
4.3.2.1	Del 1 – Langt objektsskifte	83
4.3.2.2	Del 2 – Kort objektsskifte av mig og sig over negasjon	84
4.3.3	Sammenligning av norske og svenske eksperimentsresultater	87
4.4	Sammenligning av resultater fra korpus og eksperiment	88

5	Diskusjon	91
5.1	Innledning	91
5.2	Refleksivt mot ikke-refleksivt pronomen	91
5.3	Litt om objekt og subjektsskifte	95
6	Oppsummering.....	99
7	Litteraturliste.....	102

1 Introduksjon

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Argumentsplassering i norsk og svensk kan variere en god del. Vi har blant annet variasjon i forbindelse med subjektsplassering og negasjon (1a), pronominalt objekt og negasjon (1b), ikke-refleksivt pronominalt objekt og nominalt subjekt (1c), og refleksivt pronomener og subjekt (1d) (Lundquist & Larsson 2017).

- (1) a. I går spiste {mannen/han} ikke {mannen/han} frokost.
- b. Advokaten tilbød {meg} ikke {meg} en ny jobb.
- c. I fjor tilbød {meg} advokaten {meg} en ny jobb.
- d. I går barberte {seg} pappa {seg} med barbermaskin.

(konstruerte eksempler)¹

Fenomenet illustrert i (1a) kalles subjektsskifte. (1b–d) illustrerer fenomenet objektsskifte. Objektet har sin umarkerte, nøytrale plass i slutfeltet, like etter et eventuelt infinitt verbal (Faarlund et al. 1997: 42, 860). Når objektet har denne posisjonen i setningen, heter det at objektet er *in situ* (se for eksempel Holmberg (1999), Andréasson (2010, 2013), Josefsson (2010) og Bentzen (2014a)). Objektet kan likevel opptre i andre posisjoner i setningen, og denne flyttingen kalles for objektsskifte. Det finnes to ulike typer objektsskifte i fastlandsskandinaviske: kort objektsskifte og langt objektsskifte.

Ved et kort objektsskifte skifter et trykksvakt pronominalt objekt posisjon fra den opprinnelige plassen i slutfeltet (2a) til en plass i midtfeltet foran et setningsadverbial og like etter hovedverbet (2b).

- (2) a. Jeg kjenner ikke henne.
- b. Jeg kjenner henne ikke.

Ved et langt objektsskifte skifter et trykksvakt pronominalt objekt posisjon fra den opprinnelige plassen i slutfeltet (3a) til en posisjon etter verbet og før et trykktungt subjekt (3b).

---

¹ Konstruerte eksempler er markert som konstruert. De norske eksemplene uten kildehenvisning er hentet fra korpusene jeg har anvendt, se metodekapittelet nedenfor.

- (3) a. Plötsligt reste Gandalf sig. (konstruert eksempel)²
 b. Plötsligt reste sig Gandalf. (Korp)

Blant de første som påpekte fenomenet langt objektsskifte er Hulthén (1948). Han mener at fenomenet kun er mulig i svensk, mens det ikke er mulig i norsk og dansk.

I huvudsatser med omvänd ordföljd och enkelt tempus sättes i da. och rm. reflexivpronomenet *sig* ej blott efter trycksvagt subjekt, dvs. personligt pronomen, vilket även på sv. regelbundet är fallet: *Dagen efter infann han sig hos Per*, utan normalt även efter tryckstarkt subjekt (substantiv eller tryckstarkt pronomen), i vilket fall sv. ofta placerar det reflexiva pronomenet omedelbart efter finitet (Hulthén 1948: 119).

Hulthén (1948) lister opp følgende eksempler for å vise denne forskjellen mellom norsk og svensk, hvor eksemplene er hentet fra oversettelser av den samme teksten (4)–(7).

Riksmål – svenska.

(4) Da satte <i>Berger sig</i> stilfærdig og taalmodig til at vente paa ham.	Då satte <i>sig Berger</i> stilla och tålmodigt att vänta på honom.
(5) I Storkyrkan reiste <i>tilhørerne sig</i> fra benkene og så mot våbenhuset.	I Storkyrkan reste <i>sig åhörarna</i> från sina bänkar och sågo mot vapenhuset.
(6) Mens Benjamin staar og stirrer utover, løfter skibrækken sig langsomt op.	Medan Benjamin står och stirrar utåt havet, lyfter <i>sig relingen</i> långsamt uppåt.
(7) Paa den anden side av haven strakte <i>det store jordet sig</i> helt bort til landeveien.	På andra sidan trädgården sträckte <i>sig det stora gärdet</i> ändå bort till landsvägen.

(Hulthén 1948: 119)

Videre skriver han at svensk i visse tilfeller også kan ha den samme rekkefølgen som norsk (8).

- (8) Da reiste *Berger sig*.   Då reste *Berger sig*.   (Hulthén 1948: 120)

I Teleman et al. (1999c) blir fenomenet langt objektsskifte omtalt som «omkastad ordning».

Ett obetonat reflexivt pronomen som objekt kan byta plass med ett framförstående mittfälsadverbial enligt §16. Dessutom kan det byta plass med ett betonat

² Konstruerte eksempler er markert som konstruerte. De svenske eksemplene uten kildehenvisning er hentet fra Korp.

framförstående subjekt, så att det reflexiva objektet kommer att stå direkt efter det finita verbet (Teleman et al. 1999a: 3/308).

Også Askedal (1995) påpeker denne forskjellen mellom norsk og svensk.³ Han skriver at i svensk står reflexive objektspronomen regelmessig foran ikke-pronominale subjekter (9a). Ikke-refleksive pronominal objekter normalt står etter et ikke-pronominalt subjekt (9b), men posisjon foran et ikke-pronominalt subjekt er også mulig, til tross for at dette ikke forekommer like ofte (9c).

- (9) a. Klarar sig barnen på egenhand?
b. Varför gör Helge mig alltid så irriterad?
c. Varför gör mig Helge alltid så irriterad? (Askedal 1995: 70)

Askedal (1995) setter spørsmålstegn ved antagelsen at foranstilling av pronominalt objekt er ikke-eksisterende i norsk, og kommer frem til at dette fenomenet faktisk forekommer i moderne norsk. Likevel er langt objektsskifte såpass sjeldent i norsk at han konkluderer med at konstruksjonen har en ulik status i svensk enn den har i norsk. Mens langt objektsskifte i svensk er en regulær grammatisk mulighet, har konstruksjonen i norsk et «klart preg av å være et stilistisk særtilfelle» (Askedal 1995: 77). I svensk er det snakk om en flytningsregel som flytter det lette objektspronomenet fra en postverbal posisjon etter subjektet til posisjonen foran subjektet (10a). I norsk er det derimot nærliggende å anta at det er snakk om at et tungt og/eller rhematisk subjekt flyttes bakover over den strukturelle objektsposisjonen, hvor objektet fremdeles står (10b). Dette er i tråd med at trykklette elementer gjerne plasseres før trykktunge elementer.

- (10) a. Längre och längre sträcker **sig** vägen **sig** [min gjennomstreking/merking].
(Askedal 1995: 64)
- b. Bare noen ganske få innvidde visste at bak skiltet skjulte ~~den illegale ledelse for den kommunistiske sjømanns- og havnearbeiderinternasjonale~~ seg **den illegale ledelse for den kommunistiske sjømanns- og havnearbeiderinternasjonale** [min gjennomstreking/merking].
(Askedal 1995: 70)

---

³ Han undersøker også dansk språk, som fungerer nokså likt som norsk, men i denne studien undersøker jeg kun norsk og svensk.

Også Faarlund et al. (1997: 711) skriver at et trykklett og innholdstomt *seg* i sjeldne tilfeller kan komme mellom verbet og et langt og tungt subjekt, og at man da altså sporadisk kan finne eksempler på at subjektet kommer etter et trykklett refleksivt objekt (Faarlund et al. 1997: 882) (11).

- (11) Opp av grøten reiste seg nye flak. (Askedal 1995: 70)

Det finnes foretrukne rekkefølger mellom ulike elementer i en setning. I norsk og svensk er det for eksempel slik at negasjon kan komme før eller etter et nominalt subjekt, men må komme før et nominalt objekt, med den generelle tendensen at trykksvake pronomener plasseres før negasjon (12). Se for eksempel Østbø Munch (2013).

- (12) a. Derfor så {ikke} Ola {ikke} bilen {*ikke}.
b. Derfor så {*ikke} han {ikke} bilen {*ikke}.
c. Derfor så {ikke} Ola {*ikke} den {ikke}.
d. Derfor så {*ikke} han {*ikke} den {ikke}. (Østbø Munch 2013: 51)

På generell basis vil objektet gjerne plasseres før negasjon, mens subjektet gjerne plasseres etter negasjon. I norsk er det likevel slik at man ikke kan ha både negasjon og objekt før subjektet i en setning. Oppsummert får vi da fem mulige rekkefølger (13).

- (13) a. $V_{fin} > \text{subjekt}_{DEF} > \text{negasjon}$
b. $V_{fin} > \text{negasjon} > \text{subjekt}_{INDEF}$
c. $V_{fin} > \text{objekt}_{pron} > \text{negasjon}$
d. $V_{fin} > \text{negasjon} > \text{objekt}$
e. $V_{fin} > \text{objekt} > \text{subjekt} > \text{negasjon}$ (Østbø Munch 2013: 54)

Resultatet av dette blir dermed en språklig variasjon hos språkbrukerne, og det er denne typen variasjon jeg er interessert i.

I denne oppgaven undersøker jeg plasseringen av refleksivt pronomen i norsk og svensk nærmere. Jeg undersøker tre posisjoner: plasseringen av refleksivt pronomen etter negasjon hvor refleksivet er in situ, hvilket omtales som ikke-skiftet eller uskiftet pronomen (14a), plasseringen av refleksivt pronomen mellom subjekt og negasjon, hvilket omtales som kort skiftet pronomen (14b), og plasseringen av refleksivt pronomen før subjekt, hvilket omtales som langt skiftet pronomen (14c).

- (14)
- a. Da satte ikke mannen seg i bilen.
  - b. Da satte mannen seg ikke i bilen.
  - c. Da satte seg mannen i bilen.

Til sammenligning undersøker jeg også til en viss grad plasseringen av førstepersons pronomen *meg/mig*.

1.2 Forskningsspørsmål

Jeg undersøker i denne oppgaven hvilke likheter og forskjeller som finnes mellom norsk og svensk når det kommer til plasseringen av refleksivt pronomen og objektsskifte. Jeg ser på hvor mye variasjon som finnes mellom de to språkene, samt hvor mye variasjon som finnes innad i hvert språk. Jeg finner også frekvensen av henholdsvis kort og langt objektsskifte. I tillegg undersøker jeg plasseringen av *seg/sig* i sammenligning med førstepersons pronomen *meg/mig*. Til slutt undersøker jeg hvordan det refleksive pronomenet skiller seg fra andre pronomen. Jeg har benyttet meg av både korpusmateriale og eksperimentsdata.

1.3 Disposisjon

Opgaven er disponert slik at jeg i kapittel 2 går gjennom bakgrunnen for forskningsspørsmålene mine. Jeg ser nærmere på hva det refleksive pronomenet er, og ser på både simple og komplekse refleksiver. Jeg undersøker de ulike typene refleksive verb som finnes, før jeg redegjør for kort og langt objektsskifte og ser på hvilke betingelser og restriksjoner som finnes i forbindelse med objektsskifte. Jeg ser også kortfattet på subjektsskifte.

I kapittel 3 redegjør jeg for metodene jeg anvendte i oppgaven. Jeg går først gjennom korpussøkningene jeg gjorde, før jeg tar for meg eksperimentet jeg utførte. Jeg går også gjennom fordeler og ulemper med de valgte metodene. Resultatene jeg finner i dette kapitlet går jeg gjennom i kapittel 4. Jeg går først gjennom resultatene fra korpussøkningene, og deretter resultatene fra eksperimentet. Til slutt sammenligner jeg resultatene i norsk og svensk.

Kapittel 5 er en diskusjon om resultatene jeg fant i de tidligere kapitlene, hvor jeg diskuterer hva resultatene innebærer og betyr. Kapittel 6 er en kort oppsummering og konklusjon av oppgaven.

2 Bakgrunn

2.1 Innledning

Dette kapittelet handler om det refleksive pronomenet, objektsskifte og subjektsskifte. Jeg undersøker først hva det refleksive pronomenet er, og ser på både simple og komplekse refleksiver, samt ulike typer refleksive verb. Deretter undersøker jeg hva objektsskifte er, og tar opp betingelser og restriksjoner for at objektsskifte skal kunne forekomme. Til slutt ser jeg kort på subjektsskifte.

2.2 Refleksivt pronomen

I norsk og svensk har man ett refleksivt pronomen, nemlig ordet *seg/sig*. Vanligvis har subjektet og objektet to ulike referenter (15a), men dersom de har samme referent, benytter man seg av refleksiv form på objektet (15b) (Teleman et al. 1999c: 3/381).

- (15)   a. Marit_i la boken_j på bordet.
          b. Marit_i la seg_i i sengen.⁴

Refleksivt pronomen har ikke noen egen betydning, bortsett fra den som blir gitt indirekte via antesedenten (Teleman et al. 1999b: 2/330). Det refleksive pronomenet har normalt sin antesedent i samme setning, og antesedenten er vanligvis subjektet i setningen (Faarlund et al. 1997: 340–41). Det finnes imidlertid også tilfeller hvor objekter binder et refleksiv (se for eksempel Lødrup (2008)).

Det refleksive pronomenet har ingen subjektsform, og brukes bare når antesedenten er tredje person (16c–d, g). Ordet brukes i både entall og flertall, og i alle tre genus. I første og annen person brukes akkusativformen av det tilsvarende personlige pronomen (16a–b, e–f) (Faarlund et al. 1997).

- (16)   a. Jeg vasker meg.
          b. Du vasker deg.
          c. Hun vasker seg.
          d. Han vasker seg.

---

⁴ Dersom ingen kilde gis, er eksemplene konstruert.

- e. Vi vasker oss.
- f. Dere vasker dere.
- g. De vasker seg.

Et refleksivt objekt kan altså bestå av *seg/sig (selv/själv)*, men det kan også bestå av akkusativformen til andre personlige pronomener dersom de anvendes refleksivt i en setning (Teleman et al. 1999c: 3/302–03). Det er imidlertid kun *seg/sig* som regnes som et utvetydig refleksivt pronomen. Jeg fokuserer derfor på tredje persons refleksivt pronomen i denne oppgaven. Til sammenligning undersøker jeg også førstepersons pronomen *meg/mig*, som kan ha både refleksiv og ikke-refleksiv anvending.

Et simpelt refleksiv består av kun ordet *seg/sig*, mens et komplekst refleksiv også har bestemmningen *selv⁵/själv*.

2.2.1 Simpelt refleksiv

Det simple refleksivet brukes ved verb som er obligatorisk refleksive (se nedenfor om inherente refleksive verb) (17).

- (17) a. Kari giftet seg (*selv) på lørdag.
 b. Han reiste seg (*selv) fra sofaen.

Det simple refleksivet anvendes også når det fysiske aspektet til referenten er i fokus (Lødrup 2007). Ved preposisjonsfraser med konkret lokasjon (for eksempel preposisjonene *i, over, rundt*), anvendes det simple refleksive (18a). Unntaket er når disse brukes i en kontekst hvor de ikke har en tydelig lokasjon, eller lokasjonen er metaforisk. Her vil da det komplekse refleksivet brukes (18b).

- (18) a. Dovregubben trenger rom rundt seg. (Lødrup 2007: 3)
 b. Jernbaneverket skal konkurrere med seg selv. (Lødrup 2007: 8)

Forskjellen mellom fysisk og metaforisk lokasjon kan sees i eksempel (19), hvor a.) betyr at John fysisk plasserte Marit fremfor seg, mens b.) betyr at John verdsetter Marit mer enn han verdsetter seg selv (Lødrup 2007).

---

⁵ Også varianter som *sjøl, sjølv, sjæl* osv. inngår her.

- (19) a. John satte Marit foran seg.
b. John satte Marit foran seg selv. (Lødrup 2007: 13)

2.2.2 Komplekst refleksiv

Når det refleksive pronomenet følges av bestemningen *selv/självt*, får vi et komplekst refleksiv. Bestemningen *selv/självt* blir brukt for å understreke eller fremheve refleksivet, og blir derfor ofte brukt i tilfeller hvor refleksivet er uvanlig eller uventet. *Selv/självt* brukes av samme grunn ved verb som vanligvis ikke tar refleksivt objekt (se nedenfor om disjunktive refleksive verb) (20).

- (20) a. Han kritiserte seg sjølv.
b. Legen tok blindtarmen på seg sjølv.
c. Ho såg seg sjølv sveve oppunder taket. (Faarlund et al. 1997: 1168)

Av samme grunn blir ikke *selv/självt* brukt sammen med verb som er obligatorisk refleksive (21).

- (21) a. Ho lista seg (*sjølv) inn i rommet.
b. Barna boltra seg (*sjølve) i snøen.
c. Dei gledde seg (*sjølve) til ferien. (Faarlund et al. 1997: 1168)

Et komplekst refleksiv er ikke mulig å splitte opp ved kort objektsskifte, i det minste ikke uten at betydningen blir forandret. Jf. (22) som har ulik semantikk, hvor a.) betyr at hun ikke klandrer seg selv, mens b.) snarere betyr at hun ikke klandrer seg selv, men at noen andre gjør det.

- (22) a. Hun klandret ikke seg selv.
b. ?Hun klandret seg ikke selv.

Det komplekse refleksivet er obligatorisk når refleksivet står som predikativ, og også i visse andre konstruksjoner (23) (Faarlund et al. 1997: 1168).

- (23) a. Ho bad han passe seg sjølv.
b. Per ble veldig glad for sin egen gave til seg selv.
c. Han vil helst være seg selv. (Lødrup 2007: 10)

I substantivfraser bruker man nesten alltid *selv/självt* etter *seg/sig* i en preposisjonsfrase som står som adledd (Faarlund et al. 1997: 1169) (24).

- (24)
- a. (...) med respekt for seg selv (...)
  - b. (...) ein verknad av subjektet på seg sjølv (Beito 1970).
  - c. (...) innkallelse til kremering av seg selv (Dagbladet 1975).
  - d. (...) barnets tillit til seg selv (Aftenposten 1977).

(Faarlund et al. 1997: 1169)

I en del faste uttrykk har man alltid *seg selv / sig självt* (25) (Faarlund et al. 1997).

- (25)
- a. Han gjekk mye for seg sjølv.
  - b. Det er eit mål i seg sjølv.
  - c. Alt gjekk av seg sjølv.
  - d. Det gjelder å kunne gå i seg selv.
  - e. Mennesket eksisterer ikke i seg selv.

(Faarlund et al. 1997: 1169)

Det er likevel viktig å skille på det komplekse refleksivet *seg selv / sig självt* og annen bruk av *selv/självt*. Ordet er blant annet et fokuserende pronomen (Teleman et al. 1999b: 2/236), et adjektivisk pronomen (Teleman et al. 1999b: 2/246) og et anaforisk pronomen (Teleman et al. 1999b: 2/251), samt at man kan anvende det som predikativt attributt til personlig pronomen (26).

- (26)
- a. Jag självt skulle inte våga det.
  - b. Nu borde tänka lite på er själva också.

(Teleman et al. 1999b: 2/260)

Ordet er i tillegg et adjektiv som uttrykker for eksempel at noen gjør noe på egenhånd. Da er det ikke snakk om refleksiv bruk av ordet *selv/självt*, noe som gjør at det tilsynelatende er mulig å splitte opp *seg selv / sig självt* ved kort objektsskifte (27).

- (27) Julgranarna säljer sig inte själva. (Borin et al. 2012)

Hellan (1988) og Lødrup (2007) skriver også om forskjellen mellom komplekse refleksiver og refleksiver etterfulgt av den fokuserende partikkelen *selv/självt*. Intensiverende bruk av *selv/självt* blir brukt uavhengig av refleksiver, slik at mange simple refleksiver kan forekomme med *selv/självt* (28).

- (28) a. Han pisket seg (selv).
b. Han så en slange bak seg (selv). (Lødrup 2007: 27)

Det komplekse refleksivet ser ut som det simple refleksivet etterfulgt av den fokuserende partikkelen *selv/själv*, men det er mulig å skille mellom dem. Se for eksempel Hellan (1988: 63–64). Mens *seg selv / sig själv* er obligatorisk for kontekster med komplekse refleksiver, introduserer fokuserende *selv/själv* et slags kontrastivt motsetningselement. For å skille mellom disse er det derfor nødvendig ikke å spørre seg om hvilke kontekster hvor *seg selv / sig själv* er mulig, men snarere hvor *seg/sig* er mulig, og hvor *seg selv / sig själv* er obligatorisk (Lødrup 2007: 199).

2.3 Ulike typer refleksive verb

Språktypologisk sett er det tre semantiske eller konseptuelle klasser av refleksive verb, som ofte skilles fra hverandre morfosyntaktisk (Alexiadou & Schäfer 2014: 1).

Den første klassen kalles inherente refleksiver, og blir noen ganger også omtalt som resiproke eller leksikalske refleksiver. Ved inherente refleksiver er det obligatorisk med refleksivt objekt, og refleksivet kan ikke byttes ut med et referensielt objekt. Kun et simpelt refleksivt pronomen er tillatt. Eksempler på inherente refleksive verb er *befinne seg*, *bete seg*, *gifte seg*, *innfinne seg* og *konsentrere seg*. Ved disse verbene er det ikke mulig med ikke-refleksive objekter, slik som **gifte noen* eller **konsentrere noen*.

Den andre klassen kalles naturlige refleksiver. Naturlige refleksiver kommer fra en underklasse som har en spesiell semantisk egenskap, nemlig at verbene mangler forventningen at subjekt og objekt er to ulike semantiske roller (Kemmer 1993: 58). Ved naturlige refleksiver er det simple refleksivet sterkt foretrukket. Såkalte «grooming verbs» som *barbere seg*, *vaske seg* og *kle seg* danner en av hovedundergruppene til denne typen refleksive verb (Kemmer 1993: 54).

Den siste klassen er disjunktive verb, hvor et referensielt objekt kan erstatte det refleksive pronomenet. Ved disse verbene er et komplekst refleksiv å foretrekke. Disjunktive verb uttrykker hendelser som har forventningen at subjekt og objekt er to ulike semantiske roller, slik som for eksempel *hate*, *elske*, *beskyldte* og *drepe* (Alexiadou & Schäfer 2014: 1).

I de følgende avsnittene ser jeg nærmere på de ulike typene refleksive verb.

2.3.1 Inherente refleksive verb

Ved en del verb er det obligatorisk med refleksivt objekt. Disse kalles inherente refleksive verb. Ved disse verbene er det ikke mulig å konstatere om refleksivet har noen egen referent, eller om pronomenet bare har til oppgave å signalisere en spesiell betydning hos verbet (Teleman et al. 1999b: 2/327) (29).

- (29) a. Han betedde sig dumt. (Jfr.: *Han betedde mig dumt.)
b. Hon skyndade sig. (Jfr.: *Hon skyndade barnen.)

(Teleman et al. 1999b: 2/327)

Disse kalles derfor også for ikke-referensielle verb (Teleman et al. 1999c: 3/303). Andre eksempler på slike verb, er *befatta sig*, *befinna sig*, *bete sig*, *bättra sig*, *föreställa sig*, *förälska sig*, *gifta sig*, *gotta sig*, *hämta sig*, *resa sig*, *skynda sig*, *sätta sig*, *uppföra sig*, *ångra sig* og *åtra sig* (Teleman et al. 1999b: 2/600). De fungerer som et leksikalsk gitt formelement sammen med verbet. Ved disse verbene kan man altså snakke om en slags leksikalisering av verbet og det refleksive pronomenet, hvor det er en semantisk enhetlig forbindelse mellom verb og pronomen (Teleman et al. 1999c: 3/256). Dette kalles gjerne for en refleksiv verbforbindelse (Teleman et al. 1999c: 3/261–62). Skillet mellom referensielt og ikke-referensielt objekt er likevel ofte vanskelig å trekke, og er snarere et kontinuum enn en tydelig grense.

Typisk for disse refleksive verbforbindelsene er at de ikke kan være komplekse refleksiver, og de kan dermed ikke konstrueres med *selv/självt* (30).

- (30) Hun forelsket seg (*selvt) i Ola.

Refleksivet kan heller ikke samordnes med et annet objekt (31).

- (31) Petter bestemte seg (*og Jonas) for å studere matte.

Refleksivet kan ikke byttes ut med ikke-refleksivt objekt uten at verbets semantikk til en viss grad endrer seg, jamfør (32a) og (32b).

- (32) a. Hun reiste seg fra stolen.
b. Hun reiste på ferie.

Refleksivet utelates gjerne ikke gjennom ellipse (33a). Jamfør med (33b) som har et referensielt objekt.

- (33) a. Hunden reiste {seg/?Ø} og strakk seg.
b. Katten slikket {seg/Ø} og vasket seg.

Ikke-referensielt refleksivt objekt finnes ved en lang rekke monotransitive verb, for eksempel *förarga sig*, *interessera sig*, *koncentrera sig*, *närma sig*, *ordna sig* og *tilldra sig*, og ved en rekke partikkelforbindelse. Visse objekter plasseres etter partikkeladverbialet, for eksempel *breda ut sig*, *göra bort sig* og *gå ner sig*, mens andre objekter plasseres før partikkeladverbialet, som for eksempel *bita sig fast*, *ge sig hän* og *ta sig fram*.

Obligatorisk refleksive verb kan aldri forekomme uten refleksivt pronomen. De er i følge Geniušienė (1987) refleksive verb i strengeste betydning, heller enn å regnes som refleksive fraser (Geniušienė 1987: 190). De kalles også for ekte refleksiver, hvor refleksivet markerer koreferanse mellom subjekt og objekt (Geniušienė 1987: 190).

2.3.2 Naturlig refleksive verb

En del verb er valgfritt refleksive, og disse kalles for naturlig refleksive verb. Eksempler på naturlig refleksive verb er *bekymre seg*, *engasjere seg*, *vaske seg*, *forbedre seg*, *interessere seg*, *kle seg*, *konsentrere seg* og *nøye seg*. Ved disse verbene kan man ha andre objekter i tillegg til refleksivt objekt (Jónsson 2011: 101).

Det refleksive objektet har ved en del tilfeller tydelig referent (Teleman et al. 1999c: 3/302–03). Det refererer da i samsvar med visse regler til samme referent som et annet ledd i setningen, som oftest setningens subjekt (34a). Ved naturlige refleksiver kan det refleksive objektet byttes ut med en ikke-refleksiv nominalfrase som objekt, uten at semantikken til verbet blir endret (34b–c). Objektet kan vanligvis kompletteres med den fokuserende bestemmningen *selv/själv*. Det kan også samordnes med en ikke-refleksiv nominalfrase som objekt (34d).

- (34) a. Barnen tvättar *sig* i ansiktet.
b. Barnen tvättar {*sig (själva)/sina dockor*} i ansiktet.
c. Hon betraktade {*sig (själv)/broderns ansikte*} i spegeln.

- d. Barnen tvätter *sig själva och sina dockor* i ansiktet.

(Teleman et al. 1999c: 3/303)

2.3.3 Disjunktive refleksive verb

En del verb regnes som ikke-refleksive verb, men de kan likevel ta refleksivt objekt i enkelte kontekster. Disse kalles for disjunktive refleksive verb. Ettersom det er uventet at disse verbene tar refleksivt objekt, blir de ofte konstruert med komplekse refleksiver (35).

- (35) Marit hatet *seg / seg selv.

Eksempler på disjunktive refleksive verb som tar simple refleksiver, er blant annet *använda, erkänna, finna, förklara, förvandla, göra, hålla, klä, motionera, känna, springa, tala, te, tro* og *visa* (36) (Teleman et al. 1999c: 3/366–71).

- (36) a. Han erkände sig skyldig.
b. Just som man tror sig klar, händer en liten malör.
c. Han förklarade sig nöjd.
d. Satsningen visade sig mycket lyckosam.
e. Planen tedde sig onödigt riskabel.
f. Hon springer sig trött.
g. Han talade sig varm.

(Teleman et al. 1999c: 3/369–71)

Også en del preposisjonsobjekter kan stå til verb med refleksivt pronomen (Faarlund et al. 1997: 707). Refleksivpronomenet har da liten eller ingen semantisk funksjon, og verbet sammen med refleksivpronomen og preposisjon utgjør til sammen et fast uttrykk (37).

- (37) a. Han ville ikke *uttale seg om* saken.
b. Man må *forholde seg til* den virkeligheten man lever i.
c. Jeg *finner meg* ikke i kritikken.

(Faarlund et al. 1997: 707)

Andre verb i denne kategorien er blant annet *benytte seg av, ta seg av, føye seg etter, bestemme seg for, bekymre seg for, avholde seg fra, gifte seg med, kvitte seg med, bry seg om, undre seg over, holde seg til* og *glede seg til*.

Ved setninger som har partikkeladverbial i tillegg til et refleksivt objekt, kan i noen tilfeller partikkeladverbialet skilles fra verbet av refleksivet (Teleman et al. 1999c: 3/424–25). Verbet og refleksivet utgjør da ofte sammen med partikkeladverbialet en leksikalisert ordgruppe, for eksempel *ta sig an, bita sig fast, dra sig fram, ta sig {fram/in/ut/ner}, ge sig hän, ställa sig in, sätta sig in, bryta sig {in/ut}, dröja sig kvar, arbeta sig upp, ge sig {ut/av}, ta sig före* og *bära sig åt*. I svensk har likevel mange verb regelbundet refleksivt objekt in situ: *göra bort sig, känna igjen sig, sikta in sig, kyla ner sig, värma upp sig, breda ut sig*. Ved en del verb er begge plasseringene mulige, men medfører ulik betydning: *ställa sig in–ställa in sig, kasta sig av–kasta av sig, ta sig för–ta för sig*.

Refleksivt pronomen kan også anvendes predikativt i uttrykket *være seg selv / vara sig själv* (Teleman et al. 1999b) (38).

- (38) a. Han är inte *sig själv*.
 b. De är inte längre *sig själva*. (Teleman et al. 1999b: 2/329)

2.4 Objektsskifte

2.4.1 Hva er objektsskifte?

Objektet har sin opprinnelige, nøytrale plass i setningen etter setningsadverbialet og et eventuelt infinitt verb. Når objektet står på denne plassen, sies det at objektet er *in situ* (39a). I de skandinaviske språkene er det også mulig for et pronominalt objekt å flytte mot venstre i setningen (39b–c). Denne bevegelsen kalles for objektsskifte.

Josefsson (1992) oppsummerer det med at det finnes tre mulige objektsposisjoner (39).

- (39) a. Posisjon 1: Varför hjälper Helge inte mig?
 b. Posisjon 2: Varför hjälper Helge mig inte?
 c. Posisjon 3: Varför hjälper mig Helge inte? (Josefsson 1992: 62)

Det er altså to mulige landingsmuligheter for svake objekter når de undergår objektsskifte, nemlig kort objektsskifte (posisjon 2) og langt objektsskifte (posisjon 3). Kort objektsskifte er fenomenet at et trykksvakt pronominalt objekt plasseres før et setningsadverbial, mens langt objektsskifte er fenomenet at et trykksvakt pronominalt objekt plasseres mellom verb og et trykksterkt subjekt. Jeg skiller derfor mellom ikke-skiftet/uskiftet

objekt (hvor objektet er in situ, posisjon 1), kort skiftet objekt (hvor objektet plasseres før et setningsadverbial, posisjon 2) og langt skiftet objekt (hvor objektet plasseres før subjektet, posisjon 3).

Anderssen & Bentzen (2011) fant at potensielle kontekster for objektsskifte er relativt sjelden i spontan tale. Bentzen (2014a: 339) begrunner denne sjeldenheten med at objekter ofte konstituerer ny informasjon, og derfor ikke forekommer i pronominal form.

Se blant annet Holmberg (1983, 1986, 1993, 1999), Josefsson (1992, 1993, 2003, 2010), Andréasson (2007, 2008, 2009, 2010, 2013), Heinat (2008, 2010), Bentzen et al. (2013) og Bentzen (2014a) for mer informasjon om objektsskifte.

2.4.2 Hvorfor skifter trykksvake pronomener?

De siste 30 årene har det vært mye forskning på fenomenet objektsskifte i de skandinaviske språkene, og hvorfor det kun er trykksvake pronomener som undergår objektsskifte.

Holmberg (1986) kom med teorien om at det kun er trykksvake pronomener som skifter, fordi de er de eneste elementene i nordisk som har morfologisk kasus,⁶ noe som tillater dem å opptre i posisjoner hvor andre nominaler ikke er tillatt. Dette forklarer likevel ikke hvorfor enkelte pronomener uten kasus, slik som *den* og *det* også kan skiftes.

Holmberg (1999) argumenterer for at grunnen til at trykksvake pronominaler objekter undergår objektsskifte, er at de må skifte ut av verbfrasen for å unngå å bli værende i fokusdomenet i setningen. Objektsskifte blir dermed en defokuserende operasjon.

Josefsson (2010) har også sett på hvorfor objektsskifte forekommer, og har kommet med en analyse om at objektsskifte blir trigget av informasjonsstruktur. Triggeren til objektsskifte er antageligvis en fundamental egenskap i språket, hvor det er en generell tendens til at gammel informasjon kommer før ny informasjon, og at gammel informasjon dermed kommer til venstre i en setning. Trykksvake objektspronomen representerer typisk

---

⁶ Det eneste unntaket her er islandsk, som har kasus også på substantiver. Dette gjør at også substantiviske objekter kan undergå objektsskifte (1).

(1) Jón las {bókina} aldrei {bókina}.

Eksempelet er hentet fra Thráinsson, Höskuldur. 2001. Object Shift and Scrambling. The Handbook of Contemporary Syntactic Theory, ed. by M. Baltin & C. Collins, 148–202. Oxford: Blackwell.

tematisk eller gammel informasjon, og flytting til venstre av slike elementer er derfor å forvente.

I tillegg spiller prosodi en rolle i at det kun er trykksvake pronomener som skifter. Josefsson (2010) har undersøkt og kommet frem til at prosodi distribuerer eller begrenser flytting, og at enstavelsespronomener (*han, den*) oftere skifter enn tostavelsespronomener (*henne, honom*), mens det igjen er høyere aksept for at sistnevnte forblir in situ. (Se Josefsson (2010) for fullstendig diskusjon og analyse.)

2.4.3 Kort objektsskifte

Kort objektsskifte er det klassiske landingsstedet for trykksvake pronominaler, og det typiske mønsteret er altså at de skifter over negasjon eller andre setningsadverbialer (40). Alle pronominaler kan være i denne posisjonen, og objektet behøver ikke ha oblik form for å være der. Det er likevel til dels mulig å ha objektet in situ også (41).

(40) Vi träffade {henne/*Pia} inte {Pia/?₀henne} i Stockholm.

(Teleman et al. 1999c: 3/369–71)

(41) Jeg fant {den} ikke {?den}.

Dersom pronomenet er trykksterkt, vil det bli stående etter midtsetningsadverbialen (42).

- (42) a. Vi träffade inte 'henne' medan vi var där, men väl 'honom'.
b. Holger tvättade inte *sig* 'själv'.

(Teleman et al. 1999c: 3/307)

Den tidligere oppfatningen om kort objektsskifte har vært at det er obligatorisk i de skandinaviske språkene (se for eksempel Holmberg (1986, 1993) og Josefsson (1992)). Nyere forskning viser derimot at objektsskifte ikke er obligatorisk, men snarere valgfritt, og at det er variasjon både mellom språkene, og innad i hvert språk – i Sverige finnes det for eksempel dialekter som ikke har objektsskifte i det hele tatt. (Se for eksempel Josefsson (2003, 2010), Andréasson (2008, 2009, 2010), Bentzen et al. (2013) og Bentzen (2014a) for mer informasjon om objektsskifte, og sistnevnte også for dialektale variasjoner.)

Når det kommer til grammatikalitetsvurderinger, testet Bentzen (2014a) setningen *Derfor leste han ikke den* i Norge og Sverige. I Sør-Norge ble setningen avvist, men i resten

av Norge og i Sverige ble setningen akseptert. Dette viser altså høy aksept for at trykksvake pronomener forblir in situ. Når det kommer til den faktiske språkbruken, er det derimot vanligere at de undergår objektsskifte.

Bentzen (2014a) fant at 87,6 % av pronominale objekter skiftet i norsk (149 av 170 potensielle kontekster), mens 82,4 % skiftet i svensk (28 av 34 potensielle kontekster). Også hos Bentzen et al. (2013) er kort objektsskifte noe vanligere i norsk enn i svensk, med en frekvens på henholdsvis 95 % (225/237) og 87 % (41/47). De aller fleste informantene har likevel intraindividuell variasjon, og produserer altså pronominale objekter både i skiftet og uskiftet posisjon.

Mens Andréasson (2008, 2009, 2010) fant at kort objektsskifte hadde en frekvens på 95,5 % i skriftlig svensk, fant Bentzen et al. (2013) at frekvensen av kort objektsskifte i svensk tale var på 64 % (30/47). Dette vil altså si at det i svensk er vanligere med kort objektsskifte i skrift enn i tale. I norsk tale er frekvensen av kort objektsskifte på 87 %, noe som viser at objektet i talespråket forblir in situ oftere i svensk enn norsk.

Østbø Munch (2013) undersøkte Oslo-dialekten, og fant at den umarkerte rekkefølgen for pronominale objekter var V_{fin} -objekt-negasjon, med en frekvens på 77.2 % (Østbø Munch 2013: 65). To pronomener skiftet i alle tilfellene, nemlig klitikonet 'n (*Jeg så 'n ikke*) og det reflektive pronomenet *seg*. Hun trekker dermed konklusjonen at objektsskifte av trykksvakt pronominalt objekt er mer eller mindre obligatorisk i Oslo-dialekten (Østbø Munch 2013: 67).

Andréasson (2008, 2009, 2010) og Bentzen et al. (2013) har også funnet ut at objektsskifte varierer avhengig av antesedenten til det pronominale objektet. Mens det pronominale objektet *det* med nominal antesedent oftest gjennomgår objektsskifte (43a), vil det pronominale objektet *det* med en antesedent som refererer til en verbfrase eller setning ofte forbli in situ (43b).

- (43) a. Det har kommet [et nytt dataspill]_i, men jeg kjøpte [det]_i ikke.
b. Han spurte om [jeg skal kjøpe det nye dataspillet]_j, men jeg tror ikke [det]_j.

Bentzen et al. (2013) argumenterer for at dette kanskje har å gjøre med at disse objektene er mer prosodisk fremtredende, og ikke-spesifikke på grunn av deres referanse, og at de derfor ikke skifter. For en mer innførende diskusjon og analyse av dette, se for eksempel Andréasson (2008, 2009, 2010) for svensk, og Lødrup (1994) for lignende observasjon i norsk.

Ved konstruksjoner med dobbelt objekt, kan begge objektene skifte og plasseres foran midtfeilsadverbialet (Josefsson 1992) (44).

- (44) a. Han ger *oss dem* inte.
b. Vi unnar *er det* verkligen. (Teleman et al. 1999c: 3/307)

Det er likevel viktig å merke seg at rekkefølgen mellom de to objektene aldri kan variere. Objektsskifte vil aldri tillate et direkte objekt å skifte over et indirekte objekt, ettersom rekkefølgen indirekte objekt–direkte objekt er den eneste grammatiske. Negasjon kan likevel fint komme mellom de to objektene, se for eksempel Josefsson (2003).

Når det kommer til objektsskifte over partikkeladverbialer, er norsk og svensk noe forskjellig. I svensk kommer objektet alltid etter verbalpartikkelen, uavhengig av om objektet er en nominalfrase eller et pronomen (45a–b). I norsk varierer det derimot. Dersom objektet er substantivisk, kan det plasseres både før og etter partikkelen (45c). Dersom objektet er et pronomen, plasseres det før partikkelen (45d). Dette betyr at partikkeladverbialer blokkerer for objektsskifte i svensk, mens det ikke gjør det i norsk.

- (45) a. Jag skrev { *numret } upp { numret }.
b. Dom kastade { *mig } inte ut { mig }.
c. Jeg skrev { nummeret } opp { nummeret }.
d. De kastet { meg/*MEG } ikke ut { *meg/MEG }. (Holmberg 1999: 2)

Holmberg (1999) har oppsummert det som at alle fonologisk synlige kategorier som plasseres før objektsposisjonen innad i verbfrasen, slik som da for eksempel partikkeladverbial, vil blokkere for objektsskifte i svensk. Se for eksempel Holmberg (1986) og Josefsson (1992, 1993). Se også avsnitt 2.4.5 for betingelser for objektsskifte.

2.4.4 Langt objektsskifte

Som tidligere nevnt, er langt objektsskifte prosessen at et trykksvakt pronominalt objekt flytter fra sin opprinnelige posisjon i setningen, til en posisjon før subjektet.

Hos Teleman et al. (1999c: 3/308) står det at et trykksvakt refleksivt pronomen som objekt kan bytte plass med et trykksterkt foranstilt subjekt, slik at det refleksive objektet blir stående direkte etter det finite verbet (46).

- (46)
- a. I går slog *sig* Kalle ganske ordentligt. [Också: I går slog Kalle *sig* ganske ordentligt.]
  - b. Då vände *sig* mannen om och gav pojken en blick. [Också: Plötsligt vände den lille mannen *sig* om och såg på dem.]
  - c. På repetitionerne inför kvällens föreställning av Hörnan skötte *sig* Leo perfekt.

(Teleman et al. 1999c: 3/308)

Langt objektsskifte har en del restriksjoner, men i svensk kan alltid refleksive objekter være i denne posisjonen. Også hos Faarlund et al. (1997: 711) står det at et trykklett og innholdstomt *seg* i sjeldne tilfeller kan komme mellom verbet og et langt og tungt subjekt i norsk, og at man altså sporadisk kan finne eksempler på at subjektet kommer etter et trykklett refleksivt objekt (Faarlund et al. 1997: 882). Askedal (1995) undersøkte frekvensen av dette fenomenet i norsk, og fant blant annet følgende setninger med langt objektsskifte av *seg* (47a–e). Setning (47f) er funnet i Klassekampen fra 2016.

- (47)
- a. Til den ene av disse søyler lener *seg* et bysantinsk kapell.
  - b. Opp av grøten reiste *seg* nye flak.
  - c. På herretoalettet i varehuset befinner *seg* da tre herrer, alle ansatt i firmaet.
  - d. Fra det norrøne ”kongins” utvikler *seg* i mellomfærøysk en form ”kongins” med såkalt enkelt kasusmarkering.
  - e. I Toulouse befinner *seg* også Lucien Vassel og hans gamle venn Pierre Rouge.
  - f. På repetitionerne inför kvällens föreställning av Hörnan skötte *sig* Leo perfekt.

(Askedal 1995: 70)

- g. Resultatet av regjeringens tilsynelatende rasjonelle linje kan altså være at den norske staten om fem år har skapt et betydelig antall mennesker som er fremmed for, ja hatefulle overfor Norge. Og hvor hen søker *seg* mennesker som er bitre, isolerte og føler *seg* møtt med mistillit?

(Klassekampen 2016)

Disse subjektene er ofte ubestemte, og de kan da også oppfattes som potensielt subjekt med utelatt *det*.

I svensk finnes det også noe som kalles «quirky» langt objektsskifte, hvor man må bruke reflexivet *sig* til tross for at referenten ikke er 3. person, og det dermed ikke er samsvar mellom reflexivet og antesedenten. Betingelsen her er at reflexivet må ha undergått langt objektsskifte, og referenten må være modifisert til å implisere en 3. persons betydning, jamfør (48a) og (48b). Når objektet skifter, må man bruke *sig* uansett, jamfør (48a) og (48c). Dersom reflexivet forblir in situ, må det imidlertid være samsvar mellom reflexivet og antesedenten, jamfør (48d) og (48e). Se Heinat (2008, 2010) for mer informasjon om og undersøkning av dette fenomenet.

- (48)
- a. Igår latade sig inte bara du.
  - b. *Igår latade sig bara du.
  - c. *I går latade dig inte bara du.
  - d. *Igår latade inte bara du sig.
  - e. Igår latade inte bara du dig.
- (Heinat 2008: 70–71)

2.4.5 Betingelser for objektsskifte

Det finnes en del betingelser for objektsskifte, som kan oppsummeres i seks punkter.

Den første betingelsen gjelder både kort og langt objektsskifte, og kalles for Holmbergs Generalisering. Denne betingelsen er at predikatet må være et finitt verb, og tempuset kan altså ikke uttrykkes perifrastisk – jamfør (49a) og (49b).

- (49)
- a. Du känner henne inte.
  - b. *Du har henne inte känt.
- (Andréasson 2013: 187)

Når plassen for infinitt verb er fylt, blir ikke objektet stående inntil setningsadverbialet, og kan derfor ikke flytte frem til midtfeltet (Faarlund et al. 1997: 881). Se for eksempel Holmberg (1986, 1999), Josefsson (1992), Andréasson (2013) og Bentzen (2014a).

Den andre betingelsen for både kort og langt objektsskifte, er at objektet må være et trykklett pronomen. Dette betyr at substantiviske objekter og pronominal objekter med kontrast ikke kan skiftes, se for eksempel Holmberg (1986), Andréasson (2013: 188) og Bentzen (2014a). Dette betyr også at det komplekse reflexivet *seg selv / sig själv* heller ikke

kan opptre i skiftet posisjon (50b), og at et komplekst reflexiv ikke kan splittes opp, i alle fall ikke uten betydningsendring (50c).

- (50) a. Kristine elsker ikke seg selv.
b. *Kristine elsker seg selv ikke.
c. ?Kristine elsker seg ikke selv.

Den tredje betingelsen for kort og langt objektsskifte, er at predikatet ikke kan ha en postverbal adverbial partikkel. Dette gjelder for setninger hvor partikkel og reflexivpronomen utgjør en slags leksikalsk enhet som kommer etter subjektet (51) (Holmberg 1986). Dette viser også den ellers vanlige rekkefølgen i svensk mellom partikkel og objekt.

- (51) På några månader arbetade den energiske Börje ut sig. (Hulthén 1948: 120)

Også Faarlund et al. (1997) skriver at utfyllingen i et preposisjonsobjekt ikke kan flytte frem til midtfeltet, fordi preposisjonen blokkerer flytting (52).

- (52) a. Jeg stoler ikke på Per.
b. Jeg stoler ikke på ham.
c. *Jeg stoler ikke ham på. (Faarlund et al. 1997: 883)

Setninger med preposisjonsobjekt med reflexivt pronomen som reksjon blokkerer altså for objektsskifte av reflexivt pronomen, ettersom verbet sammen med reflexivet og partikkeladverbialen utgjør en leksikalisert ordgruppe med fast ordfølge. Slike konstruksjoner kan sees på som reflexive partikkelverb, hvor det ikke er verbet som sådan som er reflexivt, men snarere hele konstruksjon.

Den fjerde betingelsen gjelder for langt objektsskifte, og er at det trykklette objektet må ha en distinkt oblik form. I norsk og svensk har man en fast rekkefølge mellom de tre syntaktiske hovedfunksjonene subjekt–indirekte objekt–direkte objekt. Denne rekkefølgen innebærer en markering av de tre kategoriene ved hjelp av leddstilling (Askedal 1995: 60), og man vil derfor tolke det første mulige ordet som subjekt i setningen. Dersom objektet ikke har en distinkt oblik form, vil man derfor tolke dette som subjekt. Dersom objektet derimot har en distinkt oblik form, vil man forstå at det er objektet, og vil tolke det neste mulige ordet som subjekt i stedet for. Jamfør (53a) og (53b) (Josefsson 1992: 67–69).

- (53) a. Därför gladde han*obj/subj Maria*subj/obj med beskedet om pengarna.
 b. Därför gladde honom_{obj/*subj} Maria_{subj/*obj} med beskedet om pengarna.
 (Josefsson 1992: 69)

For mer informasjon om dette, se for eksempel Holmberg (1983, 1986), Josefsson (1992) og Askedal (1995).

Den femte betingelsen gjelder også kun langt objektsskifte, og er at subjektet må være ikke-pronominalt. Dersom subjektet selv er trykklett, kan ikke langt objektsskifte skje, jamfør (54a) og (54b).

- (54) a. *Igår slog sig han riktig ordentlig.
 b. Igår slog han sig riktig ordentlig. (Teleman et al. 1999c: 3/308)

Den sjette og siste betingelsen gjelder langt objektsskifte, og er at posisjonen foran subjektet kun kan være åpen for ett pronominalt ledd. Se for eksempel Josefsson (1992) og Askedal (1995). Direkte objekt (55) er mulig i denne posisjonen, og det samme gjelder for indirekte objekt (56a). Sekvensen av både direkte og indirekte pronominalt objekt er derimot ikke mulig (56b–c).

- (55) Varför gör mig Helge alltid så irriterad? (Josefsson 1992: 61)

- (56) a. Därför ger mig mamma inte en lillasyster.
 b. *Därför ger mig henne mamma inte.
 c. *Därför ger henne mig mamma inte. (konstruerte eksempler)

I norsk er det likevel slik at rekkefølgen subjekt–indirekte objekt–direkte objekt er så grunnleggende at den normalt ikke kan endres selv om ett av leddene er trykklette (Faarlund et al. 1997: 882). Dersom subjektet og eventuelt trykklette indirekte objekter står etter verbet, kommer også objektet etter disse (Faarlund et al. 1997: 711) (57).

- (57) a. Da oppdaget vi det.
 b. Da gav jeg henne den.

For flere betingelser, restriksjoner og observasjoner om objektsskifte, se også Hulthén (1948), Holmberg (1986, 1999), Josefsson (1992), Andréasson (2007) og Heinat (2008, 2010) for flere.

2.5 Subjektsskifte

I denne oppgaven undersøker jeg objektets plassering i forhold til subjektet, særskilt refleksiv plassering. Men også subjektets plassering kan variere, avhengig av om setningen har negasjon eller ikke. I skandinavisk er det tre mulige subjektsposisjoner i en setning, enten før (58a) eller etter (58b) negasjon og andre setningsadverbialer, eller i initial posisjon (58c).

- (58)
- a. I går gjorde elevene ikke leksene.
  - b. I går gjorde ikke elevene leksene.
  - c. Elevene gjorde ikke leksene i går.

Subjektsskifte er når subjektet kommer før negasjonen, og altså har skiftet posisjon over negasjonen. Dette fenomenet er undersøkt av blant annet Westergaard (2011) og Bentzen (2014b). En vanlig antagelse om subjektsskifte har vært at subjektet som undergår skifte inneholder kjent informasjon, mens subjektet som plasseres etter negasjon uttrykker ny informasjon. Den typiske oppfattelsen er derfor at pronominale subjekter alltid forekommer i den skiftede posisjonen før negasjon, mens nominale subjekter plasseres enten før eller etter negasjon avhengig av informasjonsverdien deres (Westergaard 2011: 301). For mer informasjon, se også Svenonius (2002) og Bentzen (2009). I følge grammatikalitetsvurderingene som Westergaard (2011) gjorde, burde pronominale subjekter kun forekomme i skiftet posisjon, og nominale subjekter i både skiftet og uskiftet posisjon. Den faktiske språkbruken viser derimot det motsatte (Westergaard 2011: 308). Hun finner at det faktiske resultatet er at nominale subjekter mer eller mindre aldri forekommer i skiftet posisjon, mens pronominale subjekter kan forekomme i både skiftet og uskiftet posisjon.

Bentzen (2014b) har undersøkt subjektplassering i forbindelse med negasjon. Utgangspunktet hennes er at nominale subjekter kan komme enten før eller etter negasjon, mens pronominale subjekter er sterkt foretrukket i skiftet posisjon. Hun testet én setning med pronominalt subjekt etter negasjon (59), og kom frem til at setningen generelt ble avvist i Norge. I Sverige ble den i større grad akseptert.

- (59) Derfor leste ikke han den. (Bentzen 2014b: 346)

Bentzen (2014b) påpeker også at det i litteraturen ofte blir påstått at pronominale subjekter foretrekkes i skiftet posisjon, men at det både i norsk og svensk viser seg at

pronominale subjekter etter negasjon ikke er like lite akseptert som litteraturen skal ha det til. I Oslo forekommer pronominale subjekter etter negasjon i hele 12–15 % av setningene Bentzen (2014b: 351) undersøkte. Talerne fra Sverige viser at det også i svensk er tillatt med pronominale subjekter etter negasjon.

Holmberg (1993) argumenterer for at negasjon i norsk og svensk kan komme før eller etter et substantivisk subjekt (60a–b), men at negasjon må komme etter et trykksvakt pronominalt subjekt (60c). Negasjon kan kun komme før et pronominalt subjekt dersom det pronominale subjektet har kontrast, jamfør (60d) og (60e.). Han mener at subjektsskifte er obligatorisk.

- (60)
- a. (Det är märkligt) att Johan inte gillar prinsessårta.
  - b. (Det er märkligt) att inte Johan gillar prinsessårta.
  - c. (Det er märkligt) att han inte gillar prinsessårta.
  - d. *(Det er märkligt) att inte han gillar prinsessårta.
  - e. (Det er märkligt) att inte HAN gillar prinsessårta.

(Holmberg 1993: 32–33)

Andréasson (2007) undersøker blant annet rekkefølgen mellom subjekt, objekt og negasjon, og finner at rekkefølgen verb–subjekt–negasjon er den vanligste i svensk, med en frekvens på 81.2 % for nominale subjekter (Andréasson 2007: 134). Ved pronominalt subjekt er denne rekkefølgen enda vanligere, med hele 98 % (Andréasson 2007: 135).

Østbø Munch (2013) fant at den umarkerte rekkefølgen for nominale subjekter i Oslo-dialekten er V_{fin} –negasjon–subjekt, med en frekvens på 94.7 % (Østbø Munch 2013: 60). For pronominale subjekter hadde rekkefølgen V_{fin} –subjekt–negasjon en frekvens på 82.5 % (Østbø Munch 2013: 61).

3 Metode

3.1 Innledning

I denne oppgaven har jeg benyttet meg av norske og svenske korpuser, og et språklig eksperiment utført i Oslo og Göteborg. Jeg går først gjennom korpus som metode, før jeg redegjør for hvordan jeg utførte søkene i denne oppgaven. Deretter går jeg gjennom eksperiment som metode, før jeg går nærmere inn på hvordan eksperimentet jeg benyttet meg av er satt sammen (Lundquist et al., innsendt).

3.2 Korpus

3.2.1 Fordeler og ulemper med korpus som metode

En av de største fordelene med korpus er at man har enorme mengder data lett tilgjengelig, og det er raskt å søke gjennom databasen for å finne relevante eksempler (Birkner 2015: 11). Det er lite tidkrevende, og man får stort utbytte av liten innsats. Korpusene består av autentisk tale og tekst, noe som er viktig i språkvitenskapelig sammenheng (Birkner 2015: 13). I tillegg har korpusene ofte annotasjoner som gjør de enkle å søke i (Birkner 2015: 14). Man skal likevel være forsiktig med å kun bruke annotasjonene når man søker, ettersom feil og mangler kan forekomme.

En av de største ulempene med korpusbruk, er at korpuset ikke kan fortelle oss hva som er grammatisk og hva som er ugrammatisk. Feil forekommer i spontan tale og i tekst, så til tross for at man finner forekomster av et fenomen i korpusene, betyr ikke det nødvendigvis at fenomenet er grammatisk korrekt. Uteblivelsen av fenomener betyr heller ikke at fenomenet *ikke* finnes. Det er umulig å kunne samle absolutt alle språklige fenomener som finnes i ett enkelt korpus, og spesielt når enkelte fenomener er sjeldne, får man ikke nødvendigvis data på disse (Birkner 2015: 14). Ettersom man ikke har kontakt med informantene, er det heller ikke mulig å be dem om å utdype eller forklare hva de mente med det de sa (Birkner 2015: 15).

Å kunne bruke korpus i språklige undersøkelser er uvurderlig, men det er et verktøy som fungerer best når det brukes som komplement til andre metoder. Ettersom jeg undersøker langt objektsskifte i norsk og svensk, som er et fenomen som sannsynligvis er relativt uvanlig

i norsk, og delvis også svensk, blir det som å lete etter en nål som *kanskje* er i høystakken. Derfor valgte jeg å benytte meg av et språklig eksperiment i tillegg til korpus.

3.2.2 Om korpusene

For det norske korpusmaterialet har jeg benyttet meg av det norske materialet i Nordic Dialect Corpus,⁷ og bokmålsdelen av Oslo-korpuset av taggede norske tekster.⁸ Grunnen til at jeg har valgt disse korpusene er fordi de er lett tilgjengelige, de dekker både skriftspråk og talespråk, og de er svært enkle å søke i.

Nordic Dialect Corpus (Johannessen et al. 2009) er et talespråkskorpus med norske, svenske, danske, islandske og færøyske dialekter. Korpuset består av transkripsjoner av intervjuer og samtaler knyttet til lyd- og videoopptak. De norske dataene er samlet inn i perioden 2006–2010, men korpuset har også data fra 60- og 70-tallet gjennom Målførearkivet. Opptakene og transkripsjonene kommer fra flere forskjellige kilder og prosjekter, men de aller fleste er gjort i regi av NorDiaSyn – Norsk dialektsyntaks. Hele korpuset består av totalt 3 millioner ord, ytret av 924 ulike personer fra 207 ulike steder i Norden. Den norske delen av korpuset har nesten 2,3 millioner ord fra norske dialekter (Lindstad et al. 2009).

Oslo-korpuset av taggede norske tekster er et norsk skriftspråkskorpus med 18,2 millioner ord for bokmål og 3,8 millioner ord for nynorsk. Tekstene er hentet fra aviser, ukeblader, romaner og offentlige dokumenter. Det er satt sammen av de tekstene som var tilgjengelig per januar 1999, og omfatter skjønnlitteratur (1,7 millioner ord) og sakprosa (6,9 millioner ord), samt aviser og ukeblader (9,6 millioner ord). Skjønnlitteraturen er hentet fra European Corpus Initiative og Norsk Tekstarkiv, Bergen. Avis- og ukebladstekstene er samlet inn av Tekstlaboratoriet, mens sakprosaetekstene består av NOU-rapporter og norske lover og forskrifter.

For det svenske korpusmaterialet har jeg anvendt Korp til Språkbanken i Göteborg⁹ (se Borin et al. (2012)). Til sammen i Korp finnes det 462 ulike korpuser, med 15,2 milliarder tokens, og over 1 milliard ulike setninger. Ettersom det er så mye materiale i denne databasen,

---

⁷ <http://www.tekstlab.uio.no/nota/scandiasyn/>

⁸ <http://www.tekstlab.uio.no/norsk/bokmaal/>

⁹ <https://spraakbanken.gu.se/korp/>

var jeg nødt til å begrense antall korpuser jeg søkte i. Jeg valgte derfor å bruke to korpuser: Skönlitteratur og PAROLE.

Tekstmaterialet som inngår i PAROLE, er samlet inn i forbindelse med EU-prosjektet PAROLE. Det begynte 1976, og ble avsluttet i 1997. Prosjektet handlet om å bygge opp et europeisk nettverk av språklige ressurser. Tekstene som er brukt er hentet fra romaner, aviser, tidsskrifter og nettsider. Materialet er morfosyntaktisk annotert, og omfatter omtrent 19 millioner løpende ord. Antall tokens er 24 303 096, og antall setninger er 1 625 870.

Under Skönlitteratur har jeg valgt å inkludere Bonniersromaner I (1976–77) og II (1980–81), Norstedtsromaner (1999) og SUC-romaner (1990–94).

Bonniersromaner I inneholder 69 romaner fra 1976–1977, utgitt på Bonnier forlag. Dette korpuset har 6 578 675 tokens og 462 625 setninger.

Bonniersromaner II inneholder 60 romaner fra 1980–1981, med 4 304 271 tokens og 298 362 setninger.

Norstedtromaner inneholder 23 romaner utgitt i 1999 på Norstedts forlag. Dette korpuset har 2 533 209 tokens, og 176 246 setninger.

SUC-romaner er en samling romaner og andre bøker som har blitt brukt i utvalget til SUC – Stockholm-Umeå Corpus.¹⁰ Dette er en samling tekster fra 1990-tallet hvor det inngår 58 bøker, som består av omtrent én million ord, med 4 651 200 tokens og 327 798 setninger. Tekstene i korpuset er en blanding av ulike stilistiske nivåer. Tekstene er annotert med blant annet morfologisk analyse og lemma, og også noe funksjonell informasjon. SUC er et samarbeid mellom Stockholms universitet og Umeå universitet.

3.2.3 Fremgangsmåte

Det jeg har vært ute etter å finne når jeg har søkt gjennom korpusene, er plasseringen til refleksivt pronomener i norsk og svensk. Jeg har sett etter ikke-skiftede refleksive pronomener, kort objektsskifte av refleksive pronomener, og langt objektsskifte av *seg/sig* og *meg/mig*. Jeg har ikke undersøkt kort objektsskifte av andre pronomener, da det er gjort mye forskning på

---

¹⁰ Se for eksempel <https://spraakbanken.gu.se/resource/storsuc> for mer informasjon om SUC.

dette temaet allerede. Se for eksempel Holmberg (1983, 1986, 1993, 1999), Josefsson (1992, 1993, 2003, 2010), Andréasson (2007, 2008, 2009, 2010, 2013), Heinat (2008, 2010), Bentzen et al. (2013) og Bentzen (2014a).

Ved over 100 treff har jeg gått gjennom de første 100 treffene og sett hvor mange som har vært relevante. Deretter har jeg estimert prosentandelen relevante treff ut fra de første 100 treffene.

Når jeg har søkt gjennom korpuset, har jeg forsøkt å søke på en måte som unngår kontekster der objektsskifte er blokkert. Ettersom det ikke har vært mulig å søke på syntaktisk funksjon, har jeg måttet søke på andre måter.

3.2.4 Norske søk

Under følger søkene jeg gjorde i de norske korpusmaterialene, Nordic Dialect Corpus (NDC) og Oslo-korpuset av taggedede norske tekster (Oslo-korpuset).

3.2.4.1 Rekkefølgen subjekt–seg

Jeg er her ute etter å finne setninger som ikke har langt objektsskifte av reflektivt pronomen, til tross for at konteksten tillater det, for eksempel *Etter hvert vokser (de nye) husa seg større og større*. For å få relevante treff i dette søket, er det nødvendig å søke etter setninger der langt objektsskifte ikke er blokkert. Setninger som kan ha langt objektsskifte, begynner gjerne med adverb som etterfølges av verb, for å tvinge frem invertert rekkefølge av verb og subjekt. Jeg er altså ute etter setninger som har syntaksen adverb–verb–subjekt–seg.

Den første søkestrengen inkluderer utbygd nominalfraser som subjekt, slik som *den store mannen* eller *den kalde vinden*. For å inkludere slike nominalfraser som subjekt, søkte jeg etter setninger med syntaksen adverb–verb–determinativ–adjektiv–substantiv–seg.^{11,12}

---

¹¹ I Oslo-korpuset var søkestrengen her `[tagg=".* adv.*"] [] {0,0} [tagg=".* verb.*" & tagg!=".* pass.*" & tagg!=".* perf-part.*" & tagg!=".* inf.*" & tagg!=".* imp.*" & tagg!=".* <s-verb>.*" & tagg!=".* ubøy.*"] [] {0,0} [tagg=".* det.*"] [] {0,0} [tagg=".* adj.*"] [] {0,0} [tagg=".* subst.*"] [] {0,0} [word="seg" %c & (src="AV.*" / src="SA.*" / src="SK.*")]`.

¹² I NDC var søkestrengen her `<who>[((pos="adv"))] [((pos="verb" & temp="pret|pres"))] [((pos="det"))] [((pos="adj"))] [((pos="noun"))] [word="seg" %c]`.

Ordklasse: adverb	Ordklasse: verb (<i>presens/preteritum</i>)	Ordklasse: determinativ	Ordklasse: adjektiv	Ordklasse: substantiv	<i>seg</i>
----------------------	--	----------------------------	------------------------	--------------------------	------------

Dette søket i Oslo-korpuset fikk 11 unike treff. Av disse treffene var 10 setninger relevante. Eksempler er gitt i (61).

- (61) a. Slik uttrykker det amerikanske forsvarsdepartementet seg.
 b. Nå ønsker den unge angrepsspilleren seg bort fra det svenske landslaget.
 c. I kveld ordner denne leie saken seg.

Én setning hadde syntaksen determinativ–adjektiv–verb snarere enn determinativ–adjektiv–substantiv, og ble dermed irrelevant (62).

- (62) Deretter får den enkelte prøve seg under oppsyn av en med erfaring.

Ordklasse: adverb (initialt)	Ordklasse: verb (<i>presens/preteritum</i>)	Ordklasse: determinativ	Ordklasse: adjektiv	Ordklasse: substantiv	<i>seg</i>
------------------------------------	--	----------------------------	------------------------	--------------------------	------------

Dette søket i NDC fikk ingen treff.

I det andre søket ønsket jeg å finne setninger med syntaksen adverb–verb–substantiv–*seg*, altså kun setninger med ettordssubjekter, som *mannen* eller *vinden*.^{13,14}

Ordklasse: adverb	Ordklasse: verb (<i>presens/preteritum</i>)	Ordklasse: substantiv	<i>seg</i>
-------------------	---	-----------------------	------------

Antall treff i Oslo-korpuset var 188. Av de første 100 treffene, var 78 setninger relevante. Eksempler er gitt i (63).

- (63) a. Så reiste mor seg.

¹³ I Oslo-korpuset var søkestrengen her `[tag=".* adv.*"] [] {0,0} [tag=".* verb.*" & tag!=".* pass.*" & tag!=".* perf-part.*" & tag!=".* inf.*" & tag!=".* imp.*" & tag!=".* <s-verb>.*" & tag!=".* ubøy.*"] [] {0,0} [tag=".* subst.*"] [] {0,0} [word="seg" %c & (src="AV.*" | src="SA.*" | src="SK.*")]`.

¹⁴ I NDC var søkestrengen her `<who>[((pos="adv"))] [((pos="verb" & temp="pret|pres"))] [] {0,} [((pos="noun"))] [word="seg" %c]`.

- b. Litt etter snudde sjåføren seg.
- c. Hver gang sjåføren skiftet fra nær til fjernlys, spredde lyset seg ut som ei japansk vifte.

De irrelevante treffene i dette søket hadde subjektet foran verbet. Eksempler er gitt i (64).

- (64) a. Pirjo viste seg bare å ha interesse for én ting.
- b. Hun kastet seg i sengen.

Ordklasse: adverb (initialt)	Ordklasse: verb (<i>presens/preteritum</i>)	Ordklasse: substantiv	<i>seg</i>
------------------------------	--	-----------------------	------------

I NDC fikk dette søket kun to treff, som ikke var relevante (65).

- (65) a. Da han bøyde seg utover kanten rant fløten ut av kjerna.
- b. Så har vi bil heilt nede som kjører oss opp igjen, som farer og renner seg heile kveldene.

Ut fra litteraturen skulle man forvente at dette søket fikk flere treff, men undersøkelser har vist at potensielle kontekster for langt objektsskifte er sjeldne i tale, se blant annet Anderssen & Bentzen (2011) og Bentzen (2014a).

3.2.4.2 Rekkefølgen *seg*–subjekt

Det neste jeg ønsker å finne, er setninger med langt objektsskifte av refleksivt pronomeren, for eksempel *Etter hvert vokser seg (de nye) husa større og større.*^{15,16}

Ordklasse: adverb	Ordklasse: verb (<i>presens/preteritum</i>)	<i>seg</i>
-------------------	---	------------

¹⁵ I Oslo-korpuset var søkestrengen her `[tagg=".* adv.*"] [] {0,0} [tagg=".* verb.*" & tagg!=".* pass.*" & tagg!=".* perf-part.*" & tagg!=".* inf.*" & tagg!=".* imp.*" & tagg!=".* <s-verb>.*" & tagg!=".* ubøy.*"] [] {0,0} [word="seg" %c & (src="AV.*" | src="SA.*" | src="SK.*")]`.

¹⁶ I NDC var søkestrengen her `<who>[((pos="adv"))] [((pos="verb" & temp="pret|pres"))] [word="seg" %c]`.

I Oslo-korpuset fikk dette søket 1438 treff. Blant de 100 første treffene, var ingen relevante. Dette er å forvente, ettersom langt objektsskifte i norsk er et svært sjeldent fenomen (Askedal 1995). Det de irrelevante setningene i treffet hadde til felles, var at subjektet kom før både adverb og verb. Eksempel er gitt i (66).

(66) I Telemark het det at bjørnen da snudde seg i hiet.

Ordklasse: adverb (initialt)	Ordklasse: verb (<i>presens/preteritum</i>)	<i>seg</i>
------------------------------	---	------------

I NDC fikk dette søket ingen treff.

3.2.4.3 Rekkefølgen *seg-ikke*

Videre vil jeg finne setninger som har kort objektsskifte av refleksivt pronomen, for eksempel *Dette dreier seg ikke om enighet eller uenighet*.^{17,18}

<i>seg</i>	<i>ikke</i>
------------	-------------

I Oslo-korpuset fikk dette søket 783 treff. Blant de første 100 treffene, var alle relevante. Eksempler er gitt i (67).

- (67)
- a. Men krigen utviklet seg ikke slik Hitler hadde forutsett.
  - b. Ærlighet venter de seg ikke fra politikere lenger.
  - c. Men han lar seg ikke presse.

<i>seg</i>	<i>ikke</i>
------------	-------------

I NDC var fikk dette søket 60 treff, hvor alle var relevante. Eksempler er gitt i (68).

- (68)
- a. Men jenta brydde seg ikke om det.
  - b. Så hun kom seg ikke ut før han skulle hjem.

¹⁷ I Oslo-korpuset var søkestrengen her `[word="seg" %c] [] {0,0} [word="ikke" %c & (src="AV.*" / src="SA.*" / src="SK.*")]`.

¹⁸ I NDC var søkestrengen her `[word="seg" %c] [word="ikke" %c]`.

- c. Han liker seg ikke oppi der.

3.2.4.4 Rekkefølgen *meg-ikke*

Deretter er jeg ute etter å finne setninger som har kort objektsskifte av førstepersons pronomeren *meg*, for eksempel *Jeg bryr meg ikke så veldig*.^{19,20}

<i>meg</i>	<i>ikke</i>
------------	-------------

I Oslo-korpuset fikk dette søket 237 treff. Blant de første 100 treffene, var 94 setninger relevante. *Meg* hadde ikke-refleksiv referanse i 33 av disse setningene. Eksempler er gitt i (69a–c). I 61 av setningene hadde *meg* refleksiv referanse. Eksempler er gitt i (69d–f).

- (69)
- Hjemme tror de meg ikke.
  - Fotball opptar meg ikke i noen særlig grad.
  - Titler imponerer meg ikke.
  - Jeg ønsker meg ikke full jobb.
  - Derfor anstrengte jeg meg ikke.
  - Jeg føler meg ikke trygg.

I fire av de irrelevante setningene tilhørte negasjonen den påfølgende leddsetningen (70a–d), mens de siste to irrelevante setningene hadde det faste uttrykket *misforstå meg ikke* (70e–f).

- (70)
- Det er viktig for meg ikke å la meg stresse.
  - Det er faktisk et poeng for meg ikke å gjøre det.
  - Det er helt utenkelig for meg ikke å sysle med noe kreativt.
  - Det ville ha vært smålig av meg ikke å innrømme at maten så vidunderlig ut.
  - Og misforstå meg ikke, jeg ønsker at alle, både kvinner og ...
  - Misforstå meg ikke: Dette var viktige handlinger.

¹⁹ I Oslo-korpuset var søkestrengen her `[word="meg" %c] [] {0,0} [word="ikke" %c & (src="AV.*" / src="SA.*" / src="SK.*")]`.

²⁰ I NDC var søkestrengen her `[word="meg" %c] [word="ikke" %c]`.

<i>meg</i>	<i>ikke</i>
------------	-------------

I NDC fikk dette søket 57 treff, hvor 45 treff var relevante. I 16 av disse setningene hadde *meg* ikke-refleksiv referanse. Eksempler er gitt i (71a–c). I 29 av disse setningene hadde *meg* refleksiv referanse. Eksempler er gitt i (71d–f).

- (71)
- a. Jeg ropte, men han hørte meg ikke.
  - b. Det forundrer meg ikke.
  - c. Du stopper meg ikke.
  - d. Det bryr jeg meg ikke noe om, si.
  - e. Jeg smører meg litt de første dagene.
  - f. Jeg kom meg ikke opp.

Av de irrelevante treffene, hadde 10 setninger varianter av de faste uttrykket *faen/søren/jaggu/pine/forsyne meg ikke* (72a–e). I de to siste setningene tilhørte negasjonen uttrykket *ikke sant* (72f–g).

- (72)
- a. Jeg turte pine meg ikke det.
  - b. Er faen meg ikke vant til å se sol på julaften.
  - c. Nei, det gjør jeg forsyne meg ikke, sa jeg.
  - d. Det var søren meg ikke i går jeg kjørte opp der.
  - e. Det skal jaggu meg ikke ligge penger der.
  - f. Nå er det for sent for meg, ikke sant.
  - g. Så ser jeg haren kute bak meg, ikke sant.

3.2.4.5 Rekkefølgen *ikke–seg*

Jeg ønsker deretter å finne setninger som har refleksivt pronomen etter negasjon, for eksempel *De fleste bryr ikke seg med det uansett*.^{21,22} Her er det viktig å skille ut de setningene hvor det refleksive pronomenet etterfølges av *selv*, ettersom komplekst refleksiv blokkerer for kort objektsskifte. Jamfør setningene *Han gir seg ikke lov til å være som før* og *Han gir ikke seg*

²¹ I Oslo-korpuset var søkestrengen her [word="ikke" %c] [] {0,0} [word="seg" %c & (src="AV.*" / src="SA.*" / src="SK.*")].

²² I NDC var søkestrengen her [word="ikke" %c] [word="seg" %c].

selv lov til å være som før. De treffene som har komplekst refleksiv vil derfor være irrelevante.

<i>ikke</i>	<i>seg</i>
-------------	------------

I Oslo-korpuset fikk dette søket 12 aktuelle treff.²³ Av disse treffene var kun én setning relevant (73).

- (73) I pris skiller dette ikke seg mye fra andre bunader.

De irrelevante setningene hadde komplekst refleksiv, og disse kan som kjent ikke skiftes eller splittes opp. Eksempler er gitt i (74).

- (74) a. Hun omtalte imidlertid ikke seg selv som personlig kristen.
b. Lene på sin side tillot ikke seg selv å gråte i det hele tatt.
c. Han kjente ikke seg selv lenger.

<i>ikke</i>	<i>seg</i>
-------------	------------

I NDC fikk dette søket totalt 5 treff, og alle var relevante (75).

- (75) a. Han setter ikke seg inn i dataen.
b. De egner ikke seg som kjæledyr.
c. De lærer ikke seg gangetabellen i dag.
d. De fór på hverandre med en eneste gang, og det gav ikke seg heller, så vi måtte bare gi bort kattungen.
e. De fleste bryr ikke seg med det uansett.

3.2.4.6 Rekkefølgen *ikke–meg*

Det neste jeg ønsker å finne, er setninger som har førstepersons pronomen *meg* etter negasjon, for eksempel *Jeg bryr ikke meg så veldig*.^{24,25}

---

²³ Dette søket hadde 14 treff, hvor tre setninger hadde simpelt refleksiv. To av disse setningene var *Kan ikke seg på deg at du driver med slikt* og *Lat som du har det travelt – og ikke seg på noen!* Det virker som at disse setningene har skrivefeil, hvor det egentlig skulle stått *se* i stedet for *seg*. Derfor så jeg bort fra disse setningene.

<i>ikke</i>	<i>meg</i>
-------------	------------

I Oslo-korpuset fikk dette søket 40 treff, hvor 12 setninger var relevante. Alle disse setningene hadde *meg* med ikke-refleksiv referanse. Eksempler er gitt i (76).

- (76)
- Det hjelper ikke meg å velge.
  - Det fortalte ikke meg noe nytt.
  - Regjeringen gir ikke meg noen penger.

Av de irrelevante treffene hadde 25 setninger *meg* i kontrastivt bruk, og her er rekkefølgen negasjon–pronomen den eneste mulige. Eksempler er gitt i (77).

- (77)
- Sett ut hvem du vil, men ikke meg.
  - Hvorfor elsker hun ikke meg i stedet?
  - Han tilhører dem, ikke meg.

De tre siste irrelevante setningene hadde bestemmelsen *selv* etter pronomenet (78).

- (78)
- Jeg opplever ikke meg selv som tøff.
  - Jeg tar ikke meg selv mer høytidelig.
  - Jeg (...) kjente ikke meg selv igjen.

<i>ikke</i>	<i>meg</i>
-------------	------------

I NDC fikk dette søket 19 treff, hvor 18 var relevante. 10 av disse setningene hadde *meg* med ikke-refleksiv referanse. Eksempler er gitt i (79a–c). 8 setninger hadde *meg* med refleksiv referanse. Eksempler er gitt i (79d–f).

- (79)
- Et moderne armbåndsur med batteri sier ikke meg noe særlig.
  - Det interesserer ikke meg så fælt.
  - De trøster jo ikke meg med å si at de skal rive det.
  - Jeg bryr ikke meg så veldig.

---

²⁴ I Oslo-korpuset var søkestrengen her `[word="ikke" %c] [] {0,0} [word="meg" %c & (src="AV.*" / src="SA.*" / src="SK.*")]`.

²⁵ I NDC var søkestrengen her `[word="ikke" %c] [word="meg" %c]`.

- e. Jeg kjenner ikke meg igjen i det hele tatt.
- f. Jeg får ikke meg jobb her.

Det ene irrelevante treffet hadde *meg* i kontrastiv bruk (80).

(80) Ikke meg, men.

3.2.5 Svenske søk

Under følger søkene jeg gjorde i det svenske korpusmaterialet, Skönlitteratur og PAROLE i Korp.

3.2.5.1 Rekkefølgen subjekt–*sig*

Jeg er her ute etter å finne setninger som ikke har langt objektsskifte av refleksivt pronomen, til tross for at konteksten tillater det, for eksempel *Då vände den unga flickan sig om*. For å få relevante treff er det nødvendig å søke etter setninger med kontekst for langt objektsskifte. Setninger som kan ha langt objektsskifte, begynner gjerne med adverb som etterfølges av verb, for å tvinge frem invertert rekkefølge av verb og subjekt. Jeg er derfor ute etter setninger som har syntaksen adverb–verb–subjekt–*sig*.

Det første søket inkluderte setninger med utbygde nominalfraser som subjekt, som består av determinativ–adjektiv–substantiv.²⁶ Dette søket ekskluderer ettordssubjekter.

Ordklasse: adverb (i meningsbörjan)	Ordklasse: verb (msd: VB.PRS.AKT/ VB.PRET.AKT)	Ordklasse: determinativ	Ordklasse: adjektiv	Ordklasse: substantiv	<i>sig</i>
---	--	----------------------------	------------------------	--------------------------	------------

Dette søket fikk tre treff, hvor alle var relevante (81).

- (81) a. Plötsligt vände den lille mannen sig om och såg på dem.
- b. Plötsligt löste en djup röst sig från sorlet.

²⁶ Søkestrengen var her `[pos = "AB" & lbound(sentence)] [(msd = "VB.PRS.AKT" / msd = "VB.PRT.AKT")] [pos = "DT"] [pos = "JJ"] [pos = "NN"] [word = "sig"]`.

- c. Så böjde den låge järnvägsmannen sig fram.

Det andre søket inkluderte setninger med ettordssubjekter, med syntaksen adverb–verb–substantiv–*sig*.²⁷

Ordklasse: adverb (i meningsbörjan)	Ordklasse: verb (msd: VB.PRS.AKT/VB.PRT.AKT)	Ordklasse: substantiv	<i>sig</i>
-------------------------------------	--	-----------------------	------------

Dette søket fikk 29 unike treff. Av disse treffene var det 25 relevante setninger. Eksempler er gitt i (82).

- (82) a. Ibland förklädde kärleken sig så.
 b. Så tog mannen sig samman.
 c. Då reste pappa sig hastigt.

Av de fire irrelevante treffene hadde to setninger komplekst refleksiv (83a–b). Ellers hadde én setning refleksivet som subjektspredikativ (83c), mens den siste irrelevante setningen hadde partikkeladverbial (83d).

- (83) a. Då ger planen sig själv.
 b. Nu klarar folk sig själva.
 c. Annars är bilen sig lik på vägen.
 d. Ursprungligen jobbade bröderna sig fram som DJ:s på skumma engelska klubbar.

3.2.5.2 Rekkefølgen *sig*–subjekt

Det neste jeg ønsker å finne, er setninger som har langt objektsskifte av refleksivt pronomen, for eksempel *Äntligen reste sig mamma från bordet*. For å kunne få en jamførbar frekvens av langt objektsskifte kontra ikke langt skiftet pronomen, valgte jeg å søke etter samme typen subjekter som ved de to forrige søkene. Det første søket inkluderer derfor utbygde

²⁷ Søkestrengen var her `[pos = "AB" & lbound(sentence)] [(msd = "VB\PRS\AKT" | msd = "VB\PRT\AKT")] [pos = "NN"] [word = "sig"]`.

nominalfraser som subjekt, med syntaksen adverb–verb–*sig*–determinativ–adjektiv–substantiv.²⁸

Ordklasse: adverb (i meningsbörjan)	Ordklasse: verb (msd: VB.PRS.AKT/ VB.PRET.AKT)	<i>sig</i>	Ordklasse: determinativ	Ordklasse: adjektiv	Ordklasse: substantiv
---	--	------------	----------------------------	------------------------	--------------------------

Dette søket fikk 57 treff, hvor alle var relevante. Eksempler er gitt i (84).

- (84)
- a. Så stegar *sig* det lilla sällskapet iväg.
  - b. Kanske nöjer *sig* de svenska köparna än så länge med vanliga bilar.
  - c. Nyligen bestämde *sig* den gamla handlaren att lägga av.

Det neste søket inkluderer ettordssubjekter som består av kun substantiv, med syntaksen adverb–verb–*sig*–substantiv.²⁹

Ordklasse: adverb (i meningsbörjan)	Ordklasse: verb (msd: VB.PRS.AKT/VB.PRT.AKT)	<i>sig</i>	Ordklasse: substantiv
--	---	------------	--------------------------

Dette søket fikk 395 treff, hvor de første 100 var relevante. Eksempler er gitt i (85).

- (85)
- a. Nu rör *sig* ögonen.
  - b. Äntligen bestämmer *sig* gamlamormor för att öppna paketet.
  - c. Ideligen bryter *sig* tjuvar in hos sovande par.

Jeg utførte også et søk etter langt objektsskifte av refleksivt pronomen over pronominalt subjekt, for å se om langt objektsskifte forekommer over trykksvakt subjekt.³⁰

²⁸ Søkestrengen var her $[pos = "AB" \ \& \ lbound(sentence)] [(msd = "VB.PRS.AKT" \ | \ msd = "VB.PRT.AKT")]$ $[word = "sig"] [pos = "DT"] [pos = "JJ"] [pos = "NN"]$.

²⁹ Søkestrengen var her $[pos = "AB" \ \& \ lbound(sentence)] [(msd = "VB.PRS.AKT" \ | \ msd = "VB.PRT.AKT")]$ $[word = "sig"] [pos = "NN"]$.

³⁰ Søkestrengen var her $[pos = "AB"] [(msd = "VB.PRS.AKT" \ | \ msd = "VB.PRT.AKT")]$ $[word = "sig"] [pos = "PN"]$.

Ordklasse: adverb	Ordklasse: verb (msd: VB.PRS.AKT/VB.PRT.AKT)	<i>sig</i>	Ordklasse: pronomen
-------------------	---	------------	------------------------

Dette søket fikk 97 unike treff. Av disse hadde 28 setninger pronominalt subjekt. Likevel skal det nevnes at 27 av disse setningene ikke hadde personlig pronomen, men kvantorer og demonstrativer som ikke er trykksvake. Eksempler er gitt i (86).

- (86)
- Så satte sig alla i bussen.
  - Dock visade sig detta vara en sanning med modifikation.
  - Så ordnar sig allting.
  - Här vågar sig ingen in!

Langt objektsskifte i disse setningene er derfor å forvente. Kun én setning hadde langt objektsskifte over trykksvakt pronomen *det*, og var derfor den eneste relevante (87).

- (87) Men sedan visade sig det vara ödesdigert för ozonskiktet.

3.2.5.3 Rekkefølgen *sig–inte*

Jeg ønsker deretter å finne setninger som har kort objektsskifte av refleksivt pronomen, for eksempel *Lillebror brydde sig inte om dem*.³¹

<i>sig</i>	<i>inte</i>
------------	-------------

Dette søket fikk 4029 treff. Blant de første 100 setningene, var alle relevante. Eksempler er gitt i (88).

- (88)
- Men Lillebror brydde sig inte om dem.
  - Han besinnade sig inte längre.
  - Han gav sig inte tid att stanna.

To av setningene hadde tilsynelatende komplekst refleksiv (89).

³¹ Søkestrengen var her [word = "sig"] [word = "inte"].

- (89) a. De räknade sig inte själva som barn.
 b. Julgranarna säljer sig inte själva.

Likevel kan ikke *själv* her regnes som en del av et komplekst refleksiv, men snarere som adjektivisk bruk som tilfeldigvis opptrer i nærheten av et refleksivt pronomen. Se avsnitt 2.2.2 for mer informasjon om komplekse refleksiver.

3.2.5.4 Rekkefølgen *mig–inte*

Videre ønsker jeg å finne setninger som har kort objektsskifte av førstepersons pronomen *mig*, for eksempel *Jag förstår mig inte på den mannen*.³²

<i>mig</i>	<i>inte</i>
------------	-------------

Dette søket fikk 1815 treff. Blant de første 100 treffene, var 98 treff relevante. I 61 av disse setningene hadde *mig* ikke-refleksiv referanse. Eksempler er gitt i (90a–c). I 37 setninger hadde *mig* refleksiv referanse. Eksempler er gitt i (90d–f).

- (90) a. Kvinnorna gillar mig inte längre.
 b. Dom tror mig inte.
 c. Varför hatar du mig inte för att jag övergav dig sådär?
 d. Jag kände mig inte deprimerad förrän hon började.
 e. Jag förstår mig inte på den mannen.
 f. Jag bryr mig inte om var han är – jag vill tala med honom.

Det ene treffet som ikke var relevant, hadde tilfeldigvis en negasjon etter uttrykket *fan i mig* (91).

- (91) Hon har fan i mig inte tagit på sig nån behå.

³² Søkestrengen var her [word = "mig"] [word = "inte"].

3.2.5.5 Rekkefølgen *inte-sig*

Deretter er jeg ute etter å finne setninger der refleksivt pronomen opptrer in situ, og hvor refleksivet ikke var et komplekst refleksiv, for eksempel *Lillebror brydde inte sig om dem*.³³

<i>inte</i>	<i>sig</i>	Ord er ikke: <i>själv / själva / självt</i>
-------------	------------	---

Dette søket fikk 7 unike treff. Alle setningene var varianter av det leksikaliserte uttrykket *vara/bli sig själv lik*. Eksempler er gitt i (92).

- (92) a. Mary var inte sig lik.
b. För 70-årige Olle Andersson blir det inte sig likt i förtsättningen.

3.2.5.6 Rekkefølgen *inte-mig*

Jeg er her ute etter å finne setninger der førstepersons pronomen *mig* opptrer in situ, altså etter negasjon, uten et bestemmende *själv*, for eksempel *Jag förstår inte mig på den mannen*.³⁴

<i>inte</i>	<i>mig</i>	Ord er ikke: <i>själv</i>
-------------	------------	---------------------------

Dette søket fikk totalt 195 treff. Blant de første 100 treffene, var 46 treff relevante. Alle disse setningene hadde *mig* med ikke-refleksiv referanse. Eksempler er gitt i (93).

- (93) a. Det gjorde inte mig någonting.
b. Hon gillade inte mig särskilt mycket.
c. Ni förstår inte mig.

Av de irrelevante treffene hadde 49 setninger et fokusert pronomen *mig* med utbrytning. Eksempler er gitt i (94a–b). 5 treff hadde det faste uttrykket *inte mig emot*. Eksempler er gitt i (94c–d). I disse setningene er altså *inte-mig* den eneste mulige rekkefølgen.

³³ Søkestrengen var her [word = "inte"] [word = "sig"] [word != "själv" & word != "själva" & word != "självt"].

³⁴ Søkestrengen var her [word = "inte"] [word = "mig"] [word != "själv"].

- (94)
- a. Det är inte mig det kommer an på utan dig.
  - b. Var det inte mig du ville träffa?
  - c. Är det så ni vill ha det så inte mig emot.
  - d. Har de hittat något kryphål som ändå möjliggör voteringar så inte mig emot.

3.2.5.7 Rekkefølgen subjekt–*mig*

Deretter ønsker jeg å finne setninger som ikke har langt skifte av *mig*, til tross for at konteksten tillater det, for eksempel *Då hittade skolmyndigheterna mig*. Dette søket undersøker potensielle kontekster for langt objektsskifte av førstepersons pronomen *mig*, hvor pronomenet står etter subjektet. Søket inkluderer utbygde nominalfraser som subjekt, samt ettordssubjekter.

Det første søket inkluderer setninger med utbygde nominalfraser som subjekt, som består av determinativ–adjektiv–substantiv. Dette søket ekskluderer ettordssubjekter. Søket har adverb setningsinitialt for å finne setninger med potensielle kontekster for langt objektsskifte.³⁵

Ordklasse: adverb (i meningsbörjan)	Ordklasse: verb (msd: VB.PRS.AKT/ VB.PRET.AKT)	Ordklasse: determinativ	Ordklasse: adjektiv	Ordklasse: substantiv	<i>mig</i>
---	--	----------------------------	------------------------	--------------------------	------------

Dette søket fikk ett treff, som var relevant (95).

- (95) Nu badade de rödbrusiga baderskorna mig medan frisören i sitt hörn sopade ihop de ljusa hårtestar han nyss skalat bort från den okändes huvud.

Det andre søket inkluderer setninger med ettordssubjekter, som har syntaksen adverb–verb–substantiv–*mig*.³⁶

³⁵ Søkestrengen var her $[pos = "AB" \ \& \ lbound(sentence)] [(msd = "VB.PRS.AKT" \ | \ msd = "VB.PRT.AKT")]$
 $[pos = "DT"] [pos = "JJ"] [pos = "NN"] [word = "mig"]$.

³⁶ Søkestrengen var her $[pos = "AB" \ \& \ lbound(sentence)] [(msd = "VB.PRS.AKT" \ | \ msd = "VB.PRT.AKT")]$
 $[pos = "NN"] [word = "mig"]$.

Ordklasse: adverb (i meningsbörjan)	Ordklasse: verb (msd: VB.PRS.AKT/VB.PRT.AKT)	Ordklasse: substantiv	<i>mig</i>
--	---	--------------------------	------------

Dette søket fikk totalt 10 unike treff. Alle disse setningene var relevante. Eksempler er gitt i (96).

- (96)
- Då hittade skolmyndigheterna mig.
  - Samtidigt försäkrade kvinnan mig att detta gällde bara tre trappuppgångar.
  - Så tog kungen mig under armen.

3.2.5.8 Rekkefølgen *mig*-subjekt

Til slutt ønsker jeg å finne setninger som har langt objektsskifte av førstepersons pronomen *mig*, for eksempel *Då hittade mig skolmyndigheterna*. For å kunne få en jamførbar frekvens av langt objektsskifte kontra ikke langt skiftet pronomen, valgte jeg å søke etter samme typen subjekter som ved de to forrige søkene. Det første søket inkluderer derfor utbygde nominalfraser som subjekt, med syntaksen adverb-verb-*mig*-determinativ-adjektiv-substantiv.³⁷ Dette søket utelukker at *mig* har reflektiv referanse, ettersom det ville krevd et pronominalt subjekt *jag*.

Ordklasse: adverb (i meningsbörjan)	Ordklasse: verb (msd: VB.PRS.AKT/ VB.PRET.AKT)	<i>mig</i>	Ordklasse: determinativ	Ordklasse: adjektiv	Ordklasse: substantiv
---	--	------------	----------------------------	------------------------	--------------------------

Dette søket fikk 3 unike treff (97).

- (97)
- Där väntade mig en ny skola.
  - Plötsligt slår mig en läskig tanke!
  - Så slog mig den hemska tanken.

³⁷ Søkestrengen var her `[pos = "AB" & lbound(sentence)] [(msd = "VB.PRS.AKT" | msd = "VB.PRT.AKT")] [word = "mig"] [pos = "DT"] [pos = "JJ"] [pos = "NN"]`.

Det neste søket inkluderer ettordssubjekter som består av kun substantiv, med syntaksen adverb–verb–*mig*–substantiv.³⁸

Ordklasse: adverb (i meningsbörjan)	Ordklasse: verb (msd: VB.PRS.AKT/VB.PRT.AKT)	<i>sig</i>	Ordklasse: substantiv
-------------------------------------	--	------------	-----------------------

Dette søket fikk 8 unike treff, som alle var relevante. Eksempler er gitt i (98).

- (98)
- a. Ännu lämnar mig ovissheten ingen ro.
  - b. Egentligen förefaller mig valet mycket enkelt.
  - c. Genast grep mig tvekan.

3.3 Eksperiment

Eksperimentet jeg har utført, var motivert av at det var vanskelig å undersøke disse fenomenene i korpusmaterialet. Grunnen til dette er at noen fenomener er svært sjeldne eller ikke-eksisterende, slik som langt objektsskifte i norsk. Eksperimentet er et produksjonseksperiment, hvor informantene produserer setninger.

Eksperimentet består av totalt 92 setninger, yttet av 20 informanter i Oslo og 17 informanter i Göteborg. Dette gir totalt 1840 ytringer fra Oslo og 1564 ytringer fra Göteborg. Eksperimentet gir dermed mye relevant data.

Det skal likevel nevnes at setningene yttet i eksperimentet ikke er naturlig, fri tale, og at det ikke er en naturlig talekontekst man undersøker. Likevel gir eksperimentet oss mye data om sjeldne fenomener som man ikke finner mye av i spontan tale, og er således nødvendig for å kunne undersøke disse fenomenene. Eksperimentet kompletterer dermed resultatene fra korpussøkningene på en god måte.

³⁸ Søkestrengen var her `[pos = "AB" & lbound(sentence)] [(msd = "VB.PRS.AKT" | msd = "VB.PRT.AKT")] [word = "mig" ] [pos = "NN"]`.

3.3.1 Forskningsprosjektet *Variasjon og forandring i den nordiske verbfrasen*

Eksperimentet er en del av et større forskningsprosjekt, *Variasjon og forandring i den nordiske verbfrasen*.³⁹ Eksperimentet utføres i alle de nordiske språkene, og tar for seg argumentsplassering, herunder blant annet subjektsskifte, kort og langt objektsskifte, plasseringen til verbpartikler og plasseringen av reflektivt pronomen. Målet med forskningsprosjektet er å forstå variasjonen i hvert av språkene, samt variasjonen mellom de ulike språkene, ulike dialekter og ulike talere (Lundquist & Larsson 2017). Jeg ser kun på variasjonen av objektsskifte, og plasseringen til reflektivt pronomen.

3.3.2 Eksperimentets utførelse

Eksperimentet er utviklet innenfor rammen til prosjektet *Variasjon og forandring i den nordiske verbfrasen*, og er laget for å undersøke ulike syntaktiske fenomener i de nordiske språkene. Eksperimentet går ut på å få informantene til å produsere setninger hvor man kan ha flere ulike argumentsposisjoner, og tar for seg blant annet plasseringen til subjekter, objekter, verbalpartikler, negasjon og reflektivt pronomen. Se Lundquist et al. (innsendt) for mer informasjon om prosjektet.

Jeg møtte én og én informant i et stille rom, hvor det ikke var noen andre forstyrrelser. Jeg forklarte eksperimentet til informantene, og de fikk en samtykkeblankett med informasjon om hvordan dataene vil og kan bli brukt. Jeg forklarte videre hvordan eksperimentet gikk for seg, og hva informantene skulle gjøre. Alle informantene godtok forholdene, og skrev under på samtykkeblanketten. Deretter satte jeg på en lydopptaker og tok opp alt som ble sagt.

Hele eksperimentet foregikk på en dataskjerm. Skjermen var først helt svart, frem til en hvit setning dukket opp på skjermen, for eksempel (99a). Informantene skulle da lese setningen høyt, etter at de hørte et pip fra programmet og setningen ble rød. Pipet kom 1000ms etter at setningen hadde dukket opp på skjermen, for å gi informantene litt tid på å prosessere setningen. Etter at de hadde lest setningen høyt, dukket begynnelsen på en ny setning opp på skjermen (99b). Den gamle setningen forsvant ikke, men ble værende på skjermen slik at informantene kunne se den. 300ms etter at den andre linjen dukket opp, kom

---

³⁹ Forskningsprosjektet er finansiert av Norges forskningsråd.

et nytt pip og teksten ble igjen rød. Informantene skulle deretter produsere den samme setningen som de nettopp leste høyt, men setningen de produserte fikk en annen syntaks ettersom det var et annet element i forfeltet (99c). Informantene gjorde dette i sitt eget tempo, og jeg gikk ikke videre til neste setning før informantene var ferdige med setningen de hadde foran seg.

- (99)
- a. Bagaren kom inte för sent till jobbet igår.
  - b. Igår ...
  - c. Igår kom {bagaren} inte {bagaren} för sent till jobbet.

Setningene er konstruert på en slik måte at den nye setningen (99c) vil ha flere mulige rekkefølger mellom setningselementene, og det er nettopp denne variasjonen eksperimentet er laget for å undersøke.

Eksperimentet bestod av totalt 92 setninger, i tillegg til seks testsetninger. Det var delt opp i tre ulike deler, der den første delen hadde 36 setninger, den andre delen hadde 20 setninger, og den siste delen hadde 36 setninger. Før hver del var det to testsetninger, hvor informantene kunne prøve seg fram, og se om de hadde forstått oppgaven riktig.

De tre delene av eksperimentet kom i samme rekkefølge hver gang, men alle setningene i de ulike delene kom i tilfeldig rekkefølge. Dette ble gjort som utjevning for å unngå overføringsfeil, som er at en tidligere del av eksperimentet påvirker informantens svar utover i testen. Dette innebærer både øvelsespåvirkning, hvor informanten blir flinkere utover i testen, og dermed svarer bedre mot slutten enn han/hun gjorde i begynnelsen, og utmattelsespåvirkning, hvor informanten blir mer sliten utover i testen, eller begynner å kjede seg, og som dermed påvirker svarene som blir gitt (Abbuhl et al. 2013: 120).

I den første delen blir det blant annet testet ut om informantene har langt objektsskifte av refleksivt pronomen *seg/sig* (100), og også om de har langt objektsskifte av ikke-refleksivt *meg/mig* (101). Informantene fikk en setning a.) som de leste høyt etter pipet, deretter fikk de begynnelsen på den nye setningen b.), og skulle deretter produsere en ny setning c.).

- (100)
- a. Læreren skyndte seg hjem fra jobb i går.
  - b. I går ...
  - c. I går skyndte {seg} læreren {seg} hjem fra jobb.

- (101) a. Politimannen viste meg et bilde av bilen etter møtet.
b. Etter møtet ...
c. Etter møtet viste {meg} politimannen {meg} et bilde av bilen.

I den andre delen av eksperimentet ble det testet ut hvorvidt informantene har kort og/eller langt objektsskifte av refleksivt pronomen. I denne delen får informantene først en setning i futurum (102a), som de deretter skal gjøre om til preteritum (102c).

- (102) a. Løperen kommer ikke til å vaske seg etter løpet.
b. I går ...
c. I går vasket {seg} {ikke} {seg} løperen {seg} {ikke} {seg} etter løpet.

Setningene i denne delen av eksperimentet kan altså teoretisk ha seks ulike rekkefølger mellom subjektet (*S*), negasjonen (*N*) og refleksivet (*R*), nemlig *SNR* (103a), *SRN* (103b), *NRS* (103c), *NSR* (103d), *RSN* (103e) og *RNS* (103f).

- (103) a. I går vasket løperen ikke seg etter løpet.
b. I går vasket løperen seg ikke etter løpet.
c. I går vasket ikke seg løperen etter løpet.
d. I går vasket ikke løperen seg etter løpet.
e. I går vasket seg løperen ikke etter løpet.
f. I går vasket seg ikke løperen etter løpet.

I den tredje og siste delen av eksperimentet, blir plasseringen av verbpartikler og plasseringen av negasjon undersøkt. I denne delen skulle informantene endre setningene fra passiv til aktiv (104).

- (104) a. Kalle ble ikke avhørt av den unge politimannen.
b. Den unge politimannen ...
c. Den unge politimannen avhørte {ikke} Kalle {ikke}.

Alle disse endringene gjorde altså at informantene måtte endre på rekkefølgen de ulike elementene i setningen ble plassert. Dette gjør at vi kan se på variasjonen som oppstår.

Selve eksperimentet tok mellom 15 og 20 minutter å gjennomføre, avhengig av hvor fort informantene leste setningene. Til sammen brukte jeg omtrent 30 minutter på hver informant, inkludert samtalen på forhånd.

Målet for min oppgave er å sammenligne den norske syntaksen med den svenske når det kommer til plasseringen av refleksivt pronomener, og til en viss grad også negasjon. Til denne oppgaven er derfor ikke alle setningene i eksperimentet relevante. De relevante setningene er setningene med refleksivt pronomener, og enkelte setninger med andre pronomener, samt setninger med plassering av negasjon.

3.3.3 Verbene og subjektene i eksperimentet

Setningene i eksperimentet inneholder totalt fem refleksive verb. I det norske eksperimentet er disse verbene *barbere seg*, *sette seg*, *skynde seg*, *snu seg* og *vaske seg*. Mens *sette seg* og *skynde seg* er inherente refleksiver, er *barbere seg*, *snu seg* og *vaske seg* naturlige refleksiver. Det svenske eksperimentet består av fire av de samme verbene, nemlig *raka sig*, *sätta sig*, *tvätta sig* og *vända sig*. Det siste verbet, *skynde seg*, er byttet ut med det naturlig refleksive verbet *ställa sig*.

Eksperimentet har setninger med både pronominal og nominale subjekter, og også setninger med negasjon. For setningene i del 1 av eksperimentet som undersøker plasseringen av refleksivt pronomener, har 5 setninger pronominalt subjekt og 5 setninger nominalt subjekt. De 5 setningene i del 1 som undersøker langt objektsskifte av personlig pronomener *meg/mig*, har kun nominale subjekter. I del 2 av eksperimentet er 5 setninger laget for å undersøke kort objektsskifte av personlig pronomener *meg/mig*, og disse har kun pronominal subjekt, samt negasjon. De 5 setningene i del 2 som undersøker subjektsskifte og objektsskifte av refleksivt pronomener, har nominale subjekter, samt negasjon. Se også Lundquist et al. (innsendt) for mer inngående informasjon om eksperimentet og oppbygningen av de ulike setningene.

3.3.4 Om informantene

Informantene var fra Oslo og Göteborg, i aldersgruppen 18–35. Informantene fra Oslo var født og oppvokst i Oslo i aldersspennet 18–25 år. For å unngå feil i dataene, valgte jeg kun informanter som var født og oppvokst i Oslo eller stor-Oslo, gjerne med foreldre som er fra Oslo. Jeg valgte ikke informanter hvor en eller to foreldre var fra andre steder i Norge, og dermed kunne ha påvirket dialekten til informanten til tross for at han/hun var født og oppvokst i Oslo.

Planen var å gjøre det samme for informantene fra Göteborg, men det viste seg å være vanskelig å få tak i nok informanter i aldersgruppen 18–25 som var født og oppvokst i Göteborg. Jeg fjernet derfor kravet på aldersgruppen, og utvidet området til å omfatte det vestlige området av Sverige.

Jeg hadde til sammen 37 informanter, hvor 20 informanter var fra Oslo, og 17 var fra Göteborg. Eksperimentet var nøyaktig det samme på norsk og svensk, bare på hvert sitt språk. Informantene fra Oslo fikk et gavekort på kino som takk for innsatsen, mens de svenske informantene fikk en liten gavepose med blant annet norsk sjokolade.

De norske informantene fant jeg ved å poste en forespørsel på Facebook. Jeg er fra Oslo og har dermed stort nettverk i området, og visste allerede om en del mennesker som passet til kriteriene. Jeg tok også direkte kontakt med enkelte bekjente som jeg visste passet kriteriene.

De svenske informantene fant jeg ved å kontakte svenske universitetsansatte ved Institutionen för svenska språket ved Göteborgs Universitet, som hjalp meg med å finne studenter og ansatte på universitetet, som ønsket å være med på undersøkelsen.

Deltagelse på eksperimentet var frivillig. Innen språkforskning er det noe som heter *volunteer bias*, hvor resultatene blir påvirket av at informanter stiller opp frivillig. Ettersom jeg ikke hadde noen andre alternativer, var dette ikke til å unngå. Det skal likevel sies at jeg ikke tror at det påvirker resultatene at informantene stilte opp frivillig. Den eneste forutsetningen jeg hadde, var at informantene tok seg tålmodigheten til å sette seg ned i en halvtime og utføre undersøkelsen, noe de gjorde.

Jeg forventer ikke at valget av informantene skal endre resultatene på dette eksperimentet. Til tross for at alders- og bostedskriteriene for de svenske informantene ble fjernet, og noen av informantene også jobbet ved Göteborgs universitet og nok hadde kjennskap til slike eksperimenter, vil jeg ikke tro at dette endret måten de snakket på i løpet av eksperimentet. Setningene informantene ytret var slik de selv ville sagt setningen, og det var jo nettopp det jeg ønsket å undersøke.

3.3.5 Eksperimentets oppbygning

Selv om jeg kun er interessert i å se på plasseringen til refleksive pronomener, negasjon og objektsskifte, er det i et slikt eksperiment nødvendig å undersøke mer enn kun denne ene variabelen. Det er nødvendig med *fillers*, slik at informantene ikke blir bevisst over hva det er man tester ut i eksperimentet (Schütze & Sprouse 2013: 39). Informanter som vet hva som testes ut, streber gjerne etter å snakke så «korrekt» som mulig, heller enn slik de naturlig snakker. Dette kalles også for observatørens paradoks – at man ikke snakker naturlig når man blir observert, noe som selvsagt gjør det vanskelig å observere språk slik det faktisk er når det ikke blir observert (Schilling 2013: 96).

Eksperimentet har både intern og ekstern validitet (Bordens & Abbott 1988: 114–19). For at et eksperiment skal ha intern validitet, må det på en god måte klare å undersøke den hypotesen man på forhånd har utarbeidet. Dette vil altså si om eksperimentet klarer å undersøke det man ønsker å teste, og at resultatene man får faktisk er på grunn av hypotesen man har utarbeidet. Intern validitet må utarbeides på forhånd av eksperimentet, og kan ikke fikses i ettertid. Etersom dette eksperimentet tar høyde for både overføringsfeil og utilsiktede variabler, vil det si at eksperimentet har intern validitet.

I tillegg kan resultatene fra eksperimentet si noe om den generelle frekvensen til de ulike fenomenene i det faktiske språket. Det gir oss altså informasjon utover akkurat de setningene som ble undersøkt, noe som betyr at det har ekstern validitet. Det er ingen grunn til å tro at informantene ikke snakket på undersøkelsen som de gjør til vanlig, noe også korpusresultatene vil vise. Selv om variasjonen som oppstod hos de 20 Oslo-informantene kan være representativ for store deler av Oslo-befolkningen, ville det vært fordelaktig med et større antall informanter for å kunne trekke en så generaliserende slutning. Det er heller ikke noe jeg gjør i denne oppgaven.

Eksperimentet klassifiseres som et laboratorieeksperiment, ettersom jeg brakte informantene til et «laboratoriemiljø» som jeg selv valgte, nærmere bestemt et stille rom uten andre forstyrrelser (Bordens & Abbott 1988: 120). Eksperimentet har et faktorielt multivariat design hvor alle informantene deltar på alle de tre delene av eksperimentet (Abbuhl et al. 2013: 117–18). En av fordelene med et slikt eksperiment er at man kan få testet nøyaktig det man ønsker å få testet. Når man i dette eksperimentet undersøker syntaksen til informantene, kan man gi dem setninger som vil tvinge frem det man ønsker å se på. Når man ønsker å se på

forskjellen mellom ikke-pronominale og pronominale objekter, kan man ha to identiske setninger hvor den ene har nominalfrase og den andre har pronomen. Man kan deretter sammenligne de to setningene side ved side. Dette vil ikke være mulig i for eksempel intervjuer eller ved korpusbruk.

En ulempe med slike eksperimenter er på den andre siden at man ikke får testet mer enn nøyaktig det man på forhånd har bestemt. Man må derfor ha tenkt ut «alle» scenarioer for å kunne forutse hvordan informantene vil svare, og må utforme setningene på en måte som gjør at man får testet akkurat det man ønsker. Eksperimentet må derfor være «idiotsikkert». Dersom det dukker opp noe interessant i løpet av eksperimentet, har man ingen mulighet til å få testet dette direkte.

3.3.6 Feilkilder

En del av setningene bestod av mange ledd, og dette gjorde at informantene ikke alltid klarte å få med seg alle leddene. Det var spesielt enkelte setninger som var vanskelige, for eksempel (105a) som ble endret om til setningen (105b), uten objektet *det*. Dette gjør at vi altså ikke får sett hvor det pronominale objektet *det* ville blitt plassert i setningen (105c).

- (105)
- a. Det ble bygget om etter et par år av de nye eierne.
  - b. De nye eierne bygde om etter et par år.
  - c. De nye eierne bygde {det} om {det} etter et par år.

Setningene som hadde slike feil, kan altså ikke brukes på den måten som de var tenkt. Likevel var det såpass mange informanter, og såpass mange setninger, at det er et fåtall av setningene som ikke kan brukes. I de fleste tilfellene sa informantene setningene riktig.

Det var også tilfeller hvor informantene produserte setninger som de etterpå påpekte at ikke var sagt på den måten de egentlig ville sagt det. Det var for eksempel en norsk informant som hadde langt objektsskifte av *seg*, til tross for at hun i ettertid påpekte at det for henne er ugrammatisk. Det er selvsagt veldig interessant at hun likevel sa det på den måten. Det skjedde også mer enn én gang at en informant avbrøt seg selv underveis, og sa setningen på en annen måte enn vedkommende først gjorde. Ved disse tilfellene har jeg regnet med den siste setningen de ytret som den gjeldende.

3.3.7 Etiske retningslinjer i forskning

Ved denne typen datainnsamling, kreves det at man samler inn informert samtykke til å være med på eksperimentet eller undersøkelsen. Informantene skal få vite hva undersøkelsen går ut på, de skal få lese et informasjonsskriv som spesifiserer hensikten med undersøkelsen, metodene som blir brukt, kravene for deltagelse, hvilke fordeler og ulemper som er ved å delta i undersøkelse, at deltagelse er frivillig, og at informanten kan trekke seg fra undersøkelsen når som helst uten problemer (Bordens & Abbott 1988: 198).

Alle informantene mine fra både Oslo og Göteborg var over 18 år, og derfor myndige. De fikk lese et infoskriv som de deretter fylte inn, etter at jeg forklarte hva undersøkelsen gikk ut på, hvordan det skulle foregå, og hva den skal brukes til. Jeg sørget for at informantene fikk denne informasjonen før de skrev under på samtykkeavtalen. Jeg anonymiserte dataene etter utførelsen av eksperimentet.

4 Resultater

4.1 Innledning

I dette kapitlet presenterer jeg først resultatene fra korpussøkningene. Jeg går først gjennom resultatene fra de norske søkene, før jeg ser på resultatene fra de svenske søkene. Jeg går så gjennom resultatene fra eksperimentet, først det norske og så det svenske. Deretter går jeg grundigere gjennom resultatene og ser på blant annet hvilke likheter og forskjeller som finnes mellom norsk og svensk. Til slutt trekker jeg frem noen spørsmål som jeg diskuterer videre i kapittel 5.

4.2 Resultater fra korpussøkningene

4.2.1 Forklaring av tabellene

Jeg presenterer resultatene i tabeller, med én tabell per fenomen jeg har undersøkt. *Antall treff* viser til hvor mange treff søket fikk i korpusene. *Antall relevante treff* viser til hvor mange treff som var relevante blant de første 100 treffene. Ettersom enkelte søk fikk flere tusen treff, har jeg ikke hatt mulighet til å gå gjennom alle treffene – det ville ikke vært hensiktsmessig, ettersom det ville tatt for lang tid. Jeg har derfor regnet ut en estimert total relevante treff basert på antall relevante treff blant de første 100 treffene,⁴⁰ med antagelsen at de første 100 treffene er representative for de resterende treffene. Ved søk som hadde færre enn 100 treff, har jeg gått gjennom alle treffene, og jeg har derfor ikke regnet ut estimert total ved disse søkene. Jeg har også regnet ut den estimerte prosentandelen relevante treff.⁴¹ Ved søk med færre enn 100 treff, er prosentandelen relevante treff nøyaktig. Grunnen til at jeg har gjort det slik, er fordi dette ikke kommer frem automatisk av tallene jeg får fra søkene.

4.2.2 Norske søkninger

Under følger søkeresultatene fra de norske korpusene. Det jeg er ute etter å finne, er fordelingen av skiftet og ikke-skiftet refleksivt pronomener.

---

⁴⁰ Estimert totalt relevante treff = estimert prosentandel relevante treff × antall treff totalt.

⁴¹ Estimert prosentandel relevante treff = antall relevante treff / antall treff totalt × 100.

I tabellene under går jeg gjennom hvor ofte refleksiver skifter over negasjon (kort objektsskifte), hvor ofte refleksiver skifter over subjekt (langt objektsskifte), og hvordan frekvensen er forskjellig mellom skriftspråk (Oslo-korpuset) og talespråk (NDC). Jeg undersøker også hvilke typer refleksive verb det er som dukker opp i søkene.

Tabell 1. Fordelingen av kort objektsskifte og ikke-skiftet refleksivt pronomen *seg* i norsk.

Korpus	Refleksiv–negasjon (Jenta brydde seg ikke om det)			Negasjon–refleksiv (Jenta brydde ikke seg om det)		
	Antall treff	Relevante treff [estimert total]	Estimert prosentandel relevante treff	Antall treff	Relevante treff	Estimert prosentandel relevante treff
Oslo-korpuset	783	100 av 100 [783]	100 %	12	1 av 12	8 %
NDC	60	60 av 60	100 %	5	5 av 5	100 %
Fordeling	99 % (843/849)			1 % (6/849)		

I Oslo-korpuset fikk jeg 783 treff for kort objektsskifte, mot kun ett treff med ikke-skiftet pronomen (106a). Verbet i denne setningen er et inherent refleksivt verb, og det forekommer også med kort objektsskifte (106b).

- (106)
- a. I pris skiller dette ikke seg mye fra andre bunader.
  - b. Hun skiller seg ikke mye ut fra alle de andre damene.

I Nordic Dialect Corpus var det 60 treff på kort objektsskifte. Eksempler er gitt i (107a–e). Det var 5 treff for ikke-skiftet pronomen (107f–j).

- (107)
- a. Jenta brydde seg ikke om det.
  - b. De gav seg ikke med det.
  - c. Det her gjør seg ikke på tape, nei.
  - d. De oppførte seg ikke sånn som de burde ha gjort.
  - e. Så hadde han jo hoppa oppi dass etter det de sier, da, og der kommer hun seg ikke ut, ikke sant.

- f. Han setter ikke seg inn i dataen.
- g. De egner ikke seg som kjæledyr.
- h. De lærer ikke seg gangetabellen i dag.
- i. Det gav ikke seg heller, så vi måtte bare gi bort kattungen.
- j. De fleste bryr ikke seg med det uansett.

Blant disse treffene er det ett naturlig refleksivt verb, nemlig *lære seg*, mens de øvrige verbene er inherente refleksiver. *Sette seg*, *gi seg* og *bry seg* forekommer også i setninger med kort objektsskifte (108).

(108)	a. (...) satte seg ikke ned.	(NDC)
	b. Hun gir seg ikke.	(Oslo-korpuset)
	c. Jenta brydde seg ikke om det.	(NDC)

Det ser altså ikke ut til at det er noe spesielt ved verbene ved de ikke-skiftede setningene.

Blant setningene med kort skiftet refleksiv over negasjon er det 150 verb totalt, hvor 89 verb er inherente (59 %), 51 verb er naturlige (34 %) og 10 verb er disjunktive refleksiver (7 %). Blant setningene med uskiftet refleksivt pronomen over negasjon var det 6 verb totalt, hvorav 5 var inherente (83 %) og 1 var naturlig (17 %).

Ut fra Tabell 1 ser vi dermed at det er nesten helt obligatorisk med kort objektsskifte av pronomen over negasjon. I skriftspråket fant jeg 783 treff med kort objektsskifte, mot ett treff hvor refleksivet var in situ. Frekvensen av kort objektsskifte blir dermed estimert til 99,8 % (783/784). I talespråket har kort objektsskifte en noe lavere frekvens, med 60 setninger som hadde kort objektsskifte og 5 setninger hvor refleksivet var in situ. Frekvensen av kort objektsskifte er dermed på 92 % (60/65), og vi ser at det i talespråket altså er noe vanligere at objektet forblir in situ.

Frekvensen totalt sett for kort objektsskifte av refleksivt pronomen er altså estimert til litt over 99 % (843/849).

Tabell 2. Fordelingen av kort objektsskifte og ikke-skiftet førstepersons pronomen *meg* i norsk.

Korpus	<i>Meg</i> –negasjon (<i>Jeg bryr meg ikke så veldig</i>)			Negasjon– <i>meg</i> (<i>Jeg bryr ikke meg så veldig</i>)		
	Antall treff	Relevante treff [estimert total]	Estimert prosentandel relevante treff	Antall treff	Relevante treff	Estimert prosentandel relevante treff
Oslo-korpuset	237	94 av 100 [223]	94 %	40	12 av 40	30 %
NDC	57	45 av 57	79 %	19	18 av 19	95 %
Fordeling	90 % (268/298)			10 % (30/298)		

I Tabell 2 ser vi at det er en sterk preferanse for kort objektsskifte av førstepersons pronomen *meg*. I skriftspråket fant jeg 223 setninger med kort objektsskifte, mot 12 setninger hvor *meg* står etter negasjon. Dette gir oss en estimert frekvens på 95 % (223/235). I talespråket fant jeg 45 setninger med kort objektsskifte, og 18 setninger med objektet in situ, og frekvensen er her altså på 71 % (45/63). I talespråket er det altså høyere aksept for å beholde objektet in situ. Totalt i de to korpusene opptrer estimert sett 90 % i skiftet posisjon, mens 10 % forblir in situ. Sammenlignet med Tabell 1, ser vi i Tabell 2 at førstepersons pronomen *meg* oftere forblir in situ enn refleksivt pronomen, med 10 % mot 1 %.

For setningene med kort objektsskifte har *meg* refleksiv referanse i 90 av de 139 setningene jeg undersøkte, noe som tilsvarer en frekvens på 65 %. *Meg* har her ikke-refleksiv referanse i 49 setninger, tilsvarende en frekvens på 35 %. I setningene uten kort objektsskifte har *meg* refleksiv referanse i 8 av 30 setninger, tilsvarende en frekvens på 27 %. *Meg* har her ikke-refleksiv referanse i 22 setninger, tilsvarende 73 %. Dette viser altså at *meg* oftere skifter over negasjon når de har refleksiv referanse, mens pronomenet oftere forblir in situ dersom det har ikke-refleksiv referanse.

Tabell 3. Fordelingen av langt objektsskifte og ikke-skiftet refleksivt pronomen *seg* i norsk.

Korpus	Subjekt–refleksiv (Så reiste mor seg)			Refleksiv–subjekt (Så reiste seg mor)		
	Antall treff	Relevante treff [estimert total]	Estimert prosentandel relevante treff	Antall treff	Relevante treff [estimert total]	Estimert prosentandel relevante treff
Oslo-korpuset	199	88 av 111 [157]	79 %	1438	0 av 100 [0]	0 %
NDC	0	0 av 0	0 %	0	0 av 0	0 %
Fordeling	100 % (157/157)			0 % (0/157)		

Ut fra Tabell 3 ser vi at det er estimert 157 mulige kontekster for langt objektsskifte. Dette søket er en kombinasjon av to ulike søk etter langt objektsskifte, hvor det første søket fikk 11 treff, og det andre søket 199. Jeg gikk derfor gjennom 111 treff (11 + 100). Likevel fant jeg ingen setninger langt objektsskifte. Ingen relevante treff hadde refleksivt pronomen før subjektet. Av de relevante treffene var det forekomster av både inherente refleksive verb (109a), naturlige refleksive verb (109b) og disjunktive refleksive verb (109c). Totalt var det 79 verb, hvor 49 var inherente (62 %), 24 var naturlige (30 %) og 6 var disjunktive refleksiver (8 %).

- (109)   a. Så reiste Yva seg og gikk bort til sønnen.
               b. Så la halen seg flatt ned på teppet.
               c. Nå holder Morli seg tørr og hel. (Oslo-korpuset)

I talespråket er subjektene hovedsakelig pronominal, og det finnes få substantiviske subjekter. Westergaard (2011) fant at forekomsten av postverbale nominale subjekter er på kun 5,9 % i leddsetninger og 1,3 % i hovedsetninger. Også i denne studien er forutsetningen at subjektet må være postverbalt, og dette kan være en av grunnene til at jeg ikke fant et eneste treff i Nordic Dialect Corpus, verken for langt objektsskifte eller ikke-skiftet reflektiv over subjekt, til tross for at sistnevnte er den vanlige rekkefølgen i norsk. Her bidrar altså eksperimentell data, som jeg tar for meg i avsnitt 4.3 nedenfor.

Forventningen for norsk er at langt objektsskifte av refleksivt pronomen er svært sjelden, eller umulig, og ut fra Tabell 3 kan vi se at dette stemmer. At langt objektsskifte ikke er blant resultatene fra korpussøkningene, betyr likevel ikke at langt objektsskifte ikke forekommer, bare at det er svært sjelden. Dataene viser at det var 157 mulige kontekster for langt objektsskifte, uten at langt objektsskifte faktisk forekom. Frekvensen til langt objektsskifte i norsk blir derfor estimert til mindre enn 1 av 157 treff, altså under 0,6 %.

Ut fra disse tre tabellene ser vi altså at frekvensen av kort objektsskifte av refleksivt pronomen *seg* over negasjon er på 99 % og frekvensen av kort objektsskifte av førstepersons pronomen *meg* er på 90 %. Frekvensen av langt objektsskifte av *seg* er på under 0,6 %. Det er altså veldig tydelig at både *seg* og *meg* skifter over negasjon, mens de ikke skifter over subjekt. Det kan derfor se ut til at kort objektsskifte av refleksiver over negasjon er den umarkerte posisjonen i norsk, og bekrefter det andre har funnet om kort objektsskifte (Holmberg (1986, 1993), Josefsson (1992, 2003, 2010), Andréasson (2008, 2009, 2010), Bentzen et al. (2013) og Bentzen (2014a)).

Det kan også se ut til at langt objektsskifte av refleksivt pronomen over subjekt i norsk er ugrammatisk. Det er i alle fall mulig å trekke konklusjonen at rekkefølgen reflektiv–subjekt stort sett ikke forekommer i norsk.

Resultatene fra disse korpussøkningene i norsk er oppsummert i Tabell 4.

Tabell 4. Oppsummering av resultatene fra de norske korpussøkningene.

	Tall skiftet	Prosentandel skiftet	Tall uskiftet	Prosentandel uskiftet
Kort objektsskifte (totalt)	1111/1147	97 %	36/1147	3 %
Kort objektsskifte (<i>seg</i>)	843/849	99 %	6/849	1 %
Kort objektsskifte (<i>meg</i>)	268/298	90 %	30/298	10 %
Langt objektsskifte (totalt)	0/157	0 %	157/157	100 %

4.2.3 Svenske søkninger

Under følger søkeresultatene fra de svenske korpusene. I tabellene går jeg gjennom hvor ofte *sig* og *mig* skifter over negasjon (kort objektsskifte), hvor ofte *sig* og *mig* skifter over subjekt (langt objektsskifte), og frekvensforskjellene mellom de ulike.

Tabell 5. Fordelingen av kort objektsskifte og ikke-skiftet refleksivt pronomeren *sig* i svensk.

Korpus	Sig–negasjon (<i>Lillebror brydde sig inte om dem</i>)			Negasjon–sig (<i>Lillebror brydde inte sig om dem</i>)		
	Antall treff	Relevante treff [estimert total]	Estimert prosentandel relevante treff	Antall treff	Relevante treff	Estimert prosentandel relevante treff
KORP	4029	100 av 100 [4029]	100 %	7	7 av 7	100 %
Fordeling	99,8 % (4029/4036)			0,2 % (7/4036)		

Ut fra Tabell 5 ser vi at det var svært mange treff for kort objektsskifte av refleksivt pronomeren, og alle treffene var relevante. Til sammenligning fant jeg kun 7 setninger hvor refleksivet er *in situ*. Det kan altså se ut til at det i svensk er mer eller mindre obligatorisk med kort objektsskifte av refleksivt pronomeren.

Blant treffene for kort objektsskifte finner vi eksempler på de tre refleksive verbtypene. Det var totalt 98 verb, hvorav 61 var inherente (62 %) (eksempler gitt i (110a–b)), 19 var naturlige (19 %) (eksempler gitt i (110c–d)), og 18 var disjunktive (18 %) (eksempler gitt i (110e–f)).

- (110)
- a. Pappa bryr sig inte längre om vad farfar tycker.
  - b. Han gav sig inte förrän grannarna äntligen ringde på.
  - c. Han rörde sig inte på en lång stund.
  - d. Han vände sig inte om.
  - e. Han känner sig inte bra.
  - f. Alexander visade sig inte på tre dagar.

For setningene med uskiftet refleksivt pronomeren over negasjon, var treffene alle ulike varianter av *vara sig (lik)* eller *bli sig (lik)*, som er disjunktive refleksive verb.

Tabell 6. Fordelingen av kort objektsskifte og ikke-skiftet førstepersons pronomen *mig* i svensk.

Korpus	<i>Mig</i> -negasjon (<i>Jag förstår mig inte på den mannen</i>)			Negasjon- <i>mig</i> (<i>Jag förstår inte mig på den mannen</i>)		
	Antall treff	Relevante treff [estimert total]	Estimert prosentandel relevante treff	Antall treff	Relevante treff [estimert total]	Estimert prosentandel relevante treff
KORP	1815	98 av 100 [1779]	98 %	195	46 av 100 [90]	46 %
Fordeling	95 % (1779/1869)			5 % (90/1869)		

Ut fra Tabell 6 ser vi at det var estimert 1779 setninger med kort objektsskifte av førstepersons pronomen *mig*, mot estimert 90 setninger hvor objektet var in situ. Dette betyr at *mig* skifter i 95 % av tilfellene, og forblir in situ i kun 5 % av tilfellene. Det er altså langt vanligere at det *mig* skifter over negasjon enn at det forblir in situ.

For setningene med kort objektsskifte har *mig* refleksiv referanse i 37 av 98 setninger, tilsvarende en frekvens på 38 %. *Mig* har her ikke-refleksiv referanse i 61 setninger, tilsvarende 62 %. For setningene uten kort objektsskifte fantes ingen setninger hvor *mig* har refleksiv referanse. Dette viser at *mig* kan undergå kort objektsskifte både ved refleksiv og ikke-refleksiv referanse, men at *mig* med refleksiv referanse ikke forblir in situ – kun *mig* med ikke-refleksiv referanse plasseres etter negasjon. Dersom refleksivt *mig* forblir in situ, er det i det minste svært sjelden.

Tabell 7. Fordelingen av langt objektsskifte og ikke-skiftet refleksivt pronomen *sig* i svensk.

Korpus	Subjekt–refleksiv (<i>Då reste pappa sig hastigt</i>)			Refleksiv–subjekt (<i>Då reste sig pappa hastigt</i>)		
	Antall treff	Relevante treff [estimert total]	Estimert prosentandel relevante treff	Antall treff	Relevante treff [estimert total]	Estimert prosentandel relevante treff
KORP	32	28 av 32	88 %	452	100 av 100 [452]	100 %
Fordeling	6 % (28/480)			94 % (452/480)		

Treffene fra disse søkene kommer fra to kombinerte søk hver. De første søkene inkluderte subjekter som bestod av determinativ–adjektiv–substantiv. De andre søkene inkluderte ettordssubjekter som bestod av ett substantiv. Se avsnitt 3.2.5.1 for mer informasjon om søkene.

For subjekt–*sig* hadde det første søket tre treff, hvor alle var relevante. Det andre søket hadde 29 treff, hvor 25 setninger var relevante. Dette gir en total på 28 relevante treff (3 + 25) blant 32 totale treff (3 + 29). For *sig*–subjekt hadde det første søket 57 treff, hvor alle var relevante. Det andre søket hadde 395 treff, hvor de første 100 var relevante. Dette gir en estimert total på 452 relevante treff (57 + 395).

Ut fra Tabell 7 ser vi at det i svensk er langt vanligere at det refleksive pronomenet skifter over substantivisk subjekt (94 %) enn at det plasseres etter det substantiviske subjektet (6 %). Dette viser en overveldende fordeling til fordel for langt objektsskifte. Det skal likevel nevnes at jeg her kun har undersøkt nominale subjekter, og ikke har med antall refleksive pronomener som plasseres etter pronominale subjekter.

Blant setningene uten langt objektsskifte av refleksivt pronomen, var det totalt 25 verb, hvorav 14 var inherente refleksive verb (56 %) (eksempler gitt i (111a–b)), 8 var naturlig refleksive verb (32 %) (eksempler gitt i (111c–d)) og 3 var disjunktive refleksive verb (12 %) (eksempler gitt i (111e–f)).

- (111)   a. Då reste farmor sig upp och sträckte armarna över huvudet.
              b. Så tog mannen sig samman.

- c. Då vände jätten sig mot mekaniska.
- d. Så böjde den långe järnvägsmannen sig fram och bröt locket av den återstående lådan.
- e. Kanske inbillade Konungen sig, att vi var ovetande om resans verkliga syfte.
- f. Här arbetade långtradarna sig förbi varandra.

Blant treffene med langt objektsskifte, finnes også eksempler på de tre ulike verbtypene. De inherente og naturlige reflexive verbene finnes faktisk i setninger både med og uten langt objektsskifte (112a–b). Det fantes også setninger med langt objektsskifte og disjunktive verb (112c). Blant de første 100 verbene (de første 50 verbene fra hvert søk) var 44 verb inherente reflexive (44 %), 35 verb var naturlig reflexive (35 %) og 21 verb var disjunktive reflexive (21 %).

- (112)
- a. Plötsligt reste sig kartongmannen.
  - b. Då vände sig mamma ifrån mörkret.
  - c. Tydiligen kände sig den gamla skönheten uppmuntrad.

Ettersom de samme typene av verb opptrer i setninger med både skiftet og uskiftet reflexiv, ser det ikke ut til at det spiller noen rolle hva slags type verb det er.

Tabell 8. Fordelingen av langt objektsskifte og ikke-skiftet førstepersons pronomen *mig* i svensk.

Korpus	Subjekt– <i>mig</i> (<i>Då frestar mig Tiger</i>)			<i>Mig</i> –subjekt (<i>Då frestar Tiger mig</i>)		
	Antall treff	Relevante treff	Estimert prosentandel relevante treff	Antall treff	Relevante treff	Estimert prosentandel relevante treff
KORP	11	11 av 11	100 %	11	11 av 11	100 %
Fordeling	50 % (11/22)			50 % (11/22)		

Treffene fra disse søkene kommer fra to kombinerte søk hver. De første søkene inkluderte subjekter som bestod av determinativ–adjektiv–substantiv. De andre søkene

inkluderte ettordssubjekter som bestod av ett substantiv. Se avsnitt 3.2.5.7 for mer informasjon om søkene.

Det første søket på subjekt–*mig* hadde 1 treff som var relevant, mens det andre søket hadde 10 treff som alle var relevante. Dette gir oss en total på 11 relevante treff blant 11 totale treff. Det første søket på *mig*–subjekt hadde 3 unike treff som var relevante, mens det andre søket hadde 8 unike treff som alle var relevante. Dette gir oss en total på 11 relevante treff blant 11 totale treff.

Det fantes altså 11 setninger hvor *mig* er plassert etter subjektet, og 11 setninger hvor *mig* har skiftet langt. Ut fra Tabell 8 kan det altså se ut til at det er like vanlig at *mig* undergår langt objektsskifte enn at det står etter subjekt. Det skal likevel påpekes at det er lite data på langt objektsskifte av førstepersons pronomen *mig*. For rekkefølgen subjekt–*mig* finnes kun 11 eksempler, mens motsvarende setning med reflektivt *sig* har 28 eksempler. For langt objektsskifte av *mig* finnes 11 setninger, mens det for langt objektsskifte av reflektivt pronomen finnes 452 eksempler. Mer data på langt objektsskifte av *mig* ville derfor vært fordelaktig for å kunne trekke en slutning om frekvensen av dette fenomenet.

Resultatene fra de svenske korpussøkningene er oppsummert i Tabell 9.

Tabell 9. Oppsummering av resultatene fra de svenske korpussøkningene.

	Tall skiftet	Prosentandel skiftet	Tall uskiftet	Prosentandel uskiftet
Kort objektsskifte (totalt)	5826/5916	98 %	90/5916	2 %
Kort objektsskifte av <i>sig</i>	4029/4036	99,8 %	7/4036	0,2 %
Kort objektsskifte av <i>mig</i>	1779/1869	95 %	90/1869	5 %
Langt objektsskifte (totalt)	463/502	92 %	39/502	8 %
Langt objektsskifte av <i>sig</i>	452/480	94 %	28/480	6 %
Langt objektsskifte av <i>mig</i>	11/22	50 %	11/22	50 %

4.2.4 Sammenligning av korpussøkningene i norsk og svensk

Når det kommer til kort objektsskifte av *sig*, ser det ut til at det i både norsk og svensk er mer eller mindre obligatorisk med skifte av *sig* over negasjon. På norsk er frekvensen av kort objektsskifte av *seg* i skriftspråket 99,8 % (estimert 783 av 784 treff), mens kort objektsskifte av *seg* i talespråket forekommer i litt over 92 % av tilfellene (60 av 65 treff). Også i svensk er frekvensen 99,8 % for kort objektsskifte av *sig* over negasjon (estimert 4029 av 4036 treff). Jeg fant kun 7 setninger i svensk hvor *sig* er in situ.

Når det kommer til kort objektsskifte av *meg/mig*, kan man dele opp i setninger hvor *meg/mig* har refleksiv referanse, og setninger hvor *meg/mig* har ikke-refleksiv referanse. I de norske setningene med kort objektsskifte (estimert 268 setninger), har *meg* refleksiv referanse i 65 % av setningene, som gir oss en estimert total på 174 setninger ($268 \times 0,65$). For setningene uten kort objektsskifte, har *meg* refleksiv referanse i 8 setninger. Totalt får vi da 182 setninger hvor *meg* har refleksiv referanse. Dette gir oss en fordeling på 96 % ($174/182$) hvor refleksivt *meg* undergår kort objektsskifte, og 4 % ($8/182$) hvor refleksivt *meg* forblir in situ. I det svenske materialet med kort objektsskifte, har *mig* refleksiv referanse i 38 % av setningene, noe som gir oss en estimert total på 676 setninger ($1779 \times 0,38$). Blant setningene uten kort objektsskifte, har *mig* aldri refleksiv referanse. Dette betyr altså at 100 % av setningene med refleksivt *mig* undergår kort objektsskifte i svensk.

Blant de norske setningene med kort objektsskifte av *meg*, har *meg* ikke-refleksiv referanse i 35 % av setningene. Dette tilsvarer 94 setninger ($268 \times 0,35$). Blant setningene uten kort objektsskifte av *meg* (totalt 30 setninger), har *meg* ikke-refleksiv referanse i 22 setninger. Totalt får vi 116 setninger med ikke-refleksivt *meg*. Dette gir oss en fordeling på 81 % ($94/116$) hvor ikke-refleksivt *meg* har undergått kort objektsskifte, og 19 % ($22/116$) hvor ikke-refleksivt *meg* er in situ. I norsk er det altså vanligere at ikke-refleksivt *meg* forblir in situ (19 %) enn at refleksivt *meg* forblir in situ (4 %).

Til sammenligning har svensk 1779 setninger med kort objektsskifte av *mig*, hvor 62 % har ikke-refleksivt *mig*. Dette gir oss en estimert total på 1103 setninger ($1779 \times 0,62$). Blant setningene hvor *mig* er in situ, har alle 90 setningene ikke-refleksivt *mig*. Vi får da en estimert total på 1193 ($1103 + 90$) setninger med ikke-refleksivt *mig*. Dette gir oss en fordeling på 92 % ($1103/1193$) hvor ikke-refleksivt *mig* har undergått kort objektsskifte, og 8 % ($90/1193$) hvor ikke-refleksivt *mig* er in situ. Slik som i norsk, er det i svensk altså vanligere at ikke-refleksivt *mig* forblir in situ (8 %) enn av refleksivt *mig* forblir in situ (0 %).

Mens Bentzen et al. (2013) fant at kort objektsskifte av ikke-refleksivt objekt er noe vanligere i norsk enn i svensk, viser mine resultater at kort objektsskifte av ikke-refleksivt *meg/mig* er vanligere i svensk (92 %) enn det er i norsk (81 %). I norsk er det altså høyere aksept for at ikke-refleksivt *meg* forblir in situ.

Når det kommer til langt objektsskifte av refleksivt pronomen, finnes det i norsk ingen eksempler hvor refleksivt pronomen skifter over subjekt. Det finnes 157 eksempler med ikke-skiftet refleksiv mot 0 eksempler med langt skiftet refleksiv i mitt materiale. Det finnes derfor ingen grunn til å tro at langt objektsskifte forekommer i norsk. I svensk er det omvendt. Jeg har funnet 28 eksempler hvor refleksivet ikke skifter over subjektet, og 452 setninger med langt objektsskifte av det refleksive pronomenet. Dette gir oss en frekvens på 94 % (452/480).

Når det kommer til langt objektsskifte av førstepersons pronomen *meg/mig*, har jeg kun utført søk i det svenske korpuset, ettersom det ikke finnes noen grunn til å tro at jeg finner treff på langt objektsskifte av *meg* i norsk.

I det svenske materialet fant jeg 11 setninger med rekkefølgen subjekt–*mig*, og 11 setninger med rekkefølgen *mig*–subjekt. Dette betyr at *mig* undergår langt objektsskifte like ofte som det plasseres etter subjektet. Likevel er det svært mye vanligere med langt objektsskifte av *sig* enn av *mig*, med 452 mot 11 treff. Det er også verdt å merke seg at jeg fikk svært få treff på disse søkene, og at 22 setninger er ikke nok data til å kunne trekke noen konklusjon. Eksperimentsresultatene vil derfor gi oss et bedre og mer nøyaktig bilde av frekvensen for langt objektsskifte av ikke-refleksivt pronomen.

I svensk forekommer alle tre verbtypene i setninger med langt objektsskifte og kort objektsskifte, samt i setninger hvor *sig/mig* er in situ. I norsk forekommer de tre verbtypene i setninger med kort objektsskifte, samt i setninger hvor *seg/meg* er in situ. Det ser dermed ut til at det ikke spiller noen rolle hvilken type refleksivt verb setningen har.

Disse tallene gir oss riktignok kun et lite bilde på hvordan tendensene er i språkene. Ettersom det ikke var mulig å gå gjennom alle treffene, og ettersom det var såpass mange irrelevante setninger som dukket opp, er tallene kun estimater. Eksperimentet vil derfor gi oss et mer nøyaktig bilde, ettersom alle setningene der er relevante, og de enten vil få skiftet eller ikke-skiftet pronomen. Gjennom eksperimentet kan man også undersøke og oppdage variasjon mellom de ulike talerne (interindividuell variasjon), og variasjon hos én og samme

informant (intraindividuell variasjon), selv når man undersøker lavfrekvente fenomener som disse.

4.3 Resultater fra eksperimentet

I dette avsnittet presenterer jeg resultatene fra eksperimentet. Jeg går først gjennom resultatene fra det norske eksperimentet, før jeg ser på resultatene fra det svenske eksperimentet. Deretter sammenligner jeg de norske eksperimentsresultatene med de svenske eksperimentsresultatene. Til slutt trekker jeg frem noen spørsmål som jeg diskuterer videre i kapittel 5.

4.3.1 Norsk eksperiment

For det norske eksperimentet presenterer jeg først resultatene fra Del 1 – Langt objektsskifte av det refleksive pronomenet *seg* og det ikke-refleksive pronomenet *meg*, og deretter resultatene fra Del 2 – Kort objektsskifte av det refleksive pronomenet *seg*.

4.3.1.1 Del 1 – Langt objektsskifte

Del 1 av eksperimentet inneholdt setninger som kunne omformuleres til å få langt objektsskifte. 10 setninger hadde refleksivt pronomen *seg*, mens 5 setninger hadde pronomenet *meg*. Se kapittel 3.3 for informasjon om hvordan eksperimentet er bygget opp.

For setningene med *seg* var det enighet om at setninger uten langt objektsskifte var det foretrukne – 199 av 200 (10 setninger × 20 informanter) setninger ble konstruert uten langt objektsskifte. Kun én informant i én av setningene hadde langt objektsskifte av refleksivt pronomen (113).

(113) Etter møtet satte seg politimannen i den andre bilen.

Vedkommende var svært nølende, og sa i ettertid at hun ikke ville sagt setningen slik til vanlig, og at hun så på setningen hun hadde ytret som ugrammatisk.

I norsk var det heller ingen forskjell mellom setninger med nominalfrase som subjekt og setninger med pronominal subjekt. Både setninger med nominalfrase som subjekt og

setninger med pronominalt subjekt ble ytret uten langt objektsskifte av det refleksive pronomenet.

Konklusjonen her er at det normale i norsk, og det grammatisk korrekte, er å ha rekkefølgen subjekt–refleksiv uten langt objektsskifte, uavhengig av hva slags type subjekt setningen har.

For materialet med *meg* ble 100 av 100 setninger (5 setninger × 20 informanter) ytret uten langt objektsskifte, altså med rekkefølgen subjekt–*meg*. I norsk spiller det ingen rolle hva slags type pronomen en setning har, ettersom verken refleksivt eller ikke-refleksivt pronomen vil undergå langt objektsskifte.

Resultatene fra denne delen av eksperimentet er oppsummert i Tabell 10.

Tabell 10. Resultatene fra *Del 1 – Langt objektsskifte* i det norske eksperimentet.

	Tall skiftet	Prosentandel skiftet	Tall in uskiftet	Prosentandel uskiftet
Langt objektsskifte (totalt)	1/300	0,3 %	299/300	99,7 %
Langt objektsskifte av <i>seg</i>	1/200	0,5 %	199/200	99,5 %
Langt objektsskifte av <i>meg</i>	0/100	0 %	100/100	100 %

4.3.1.2 Del 2 – Kort objektsskifte av *meg* og *seg* over negasjon

Del 2 av eksperimentet undersøker kort objektsskifte, både skifte av *seg* over negasjon for setninger med substantivisk subjekt, men også skifte av *meg* over negasjon for pronominal subjekt. Alle subjektene er postverbale, og er altså plassert etter verbet.

Ved setningene med pronominal subjekt som undersøker kort objektsskifte av *meg* over negasjon, har hver av setningene to mulige ordrekkefølger, enten at pronomenet skifter over negasjon (114a), eller at pronomenet forblir in situ (114b).

- (114) a. I går gav han meg ikke ferskt brød.
b. I går gav han ikke meg ferskt brød.

Det er forventet at normalen er ordrekkefølgen *meg–ikke* basert på korpussøkningene jeg gjorde for kort objektsskifte av reflektivt pronomen over negasjon, hvor jeg så at frekvensen for kort objektsskifte over negasjon var på 99 %. Andre har kommet frem til lignende resultater, se for eksempel Andréasson (2008, 2010) og Bentzen et al. (2013).

Eksperimentet jeg gjorde viser også en høy frekvens av kort objektsskifte av ikke-reflektivt pronomen over negasjon. Av 93 setninger,⁴² hadde 90 setninger kort objektsskifte over negasjon, altså 97 %. Kun tre ganger ble objektet plassert in situ (115a–b). Én informant ytret også setningen i (115c), før han avbrøt seg selv og sa, «Nei, det er jo egentlig ikke sånn jeg sier det, da – *i går hjalp hun meg ikke med leksene* ville jeg sagt». Jeg har derfor valgt å regne denne setningen som at den har kort objektsskifte.

- (115)   a. I går gav han ikke meg ferskt brød. (×2)
              b. I fjor sendte han ikke meg en invitasjon.
              c. I går hjalp hun ikke meg med leksene.

Ved setningene som tester kort objektsskifte av *seg* over negasjon er også muligheten for langt objektsskifte til stede. Hver setning har ved omformulering seks mulige utfall for plassering av reflektivt pronomen og negasjon. Alle setningene har en nominalfrase som subjekt. Setningen *Politimannen kommer ikke til å barbere seg med barberhøvel* kan derfor teoretisk sett bli som setningene i (116).

- (116)   a. I går barberte ikke politimannen seg med barberhøvel.
              b. I går barberte politimannen seg ikke med barberhøvel.
              c. I går barberte seg ikke politimannen med barberhøvel.
              d. I går barberte seg politimannen ikke med barberhøvel.
              e. I går barberte ikke seg politimannen med barberhøvel.
              f. I går barberte politimannen ikke seg med barberhøvel.

Resultatene fra korpusene viser tydelig at norsk foretrekker reflektiv foran negasjon, altså kort objektsskifte av reflektivt pronomen. Ettersom langt objektsskifte ikke finnes i norsk, forventer jeg at (116c–e) er ugrammatiske. Setning (116f) er ytterst uventet, ettersom det reflektive pronomenet helst skifter over negasjon, og setningen derfor er forventet å ha ordrekkefølgen subjekt–reflektiv–negasjon heller enn subjekt–negasjon–reflektiv, altså

---

⁴² Hver informant hadde 5 setninger, totalt $5 \times 20 = 100$ setninger. På 7 av setningene som ble ytret, glemte informantene negasjonen, noe som gjorde setningene irrelevante for det jeg ønsket å undersøke.

rekkefølgen i setning (116b). Det var derfor forventet at de norske informantene ville variere mellom to ulike ordrekkefølger, nemlig eksempel (116a) og (116b), og det var nøyaktig det de gjorde.

Setningen med ordrekkefølgen negasjon–subjekt–refleksiv forekom i 55 av 92 setninger, altså i 60 % av tilfellene, mens setningen med ordrekkefølgen subjekt–refleksiv–negasjon forekom i 37 av 92 setninger, altså i 40 % av tilfellene. 8 informanter hadde konsekvent ordrekkefølgen negasjon–subjekt–refleksiv (40 %), mens 6 informanter konsekvent hadde ordrekkefølgen subjekt–refleksiv–negasjon (30 %). De resterende 6 informantene varierte ordrekkefølgen (30 %).

Jamført med korpusøkningene er dette interessant. Ettersom refleksivet nesten alltid står før negasjon i korpusøkningene, og ettersom det ikke-refleksive pronomenet *meg* også nesten alltid står før negasjon i eksperimentet, skulle man forvente at refleksivet også i disse omgivelsene vil flytte til før negasjon. Jeg diskuterer derfor dette i kapittel 5.

Resultatene fra denne delen av eksperimentet er oppsummert i Tabell 11.

Tabell 11. Resultatene fra *Del 2 – Kort objektsskifte av seg og meg over negasjon* i det norske eksperimentet.

	Tall skiftet	Prosentandel skiftet	Tall uskiftet	Prosentandel uskiftet
Kort objektsskifte (totalt)	127/185	69 %	58/185	31 %
Kort objektsskifte av <i>seg</i>	37/92	40 %	55/92	60 %
Kort objektsskifte av <i>meg</i>	90/93	97 %	3/93	3 %

4.3.2 Svensk eksperiment

For det svenske eksperimentet presenterer jeg først resultatene fra *Del 1 – Langt objektsskifte* av det refleksive pronomenet *sig* og det ikke-refleksive *mig*, og deretter resultatene fra *Del 2 – Kort objektsskifte av refleksivt pronomener sig*.

4.3.2.1 Del 1 – Langt objektsskifte

Det svenske eksperimentet var identisk som det norske eksperimentet. 10 setninger hadde refleksivt pronomen *sig* og 5 setninger hadde det ikke-refleksive pronomenet *mig*, som kunne omformuleres til setninger med eller uten langt objektsskifte.

For setningene med *sig* som hadde nominalfrase som subjekt, ble 78 av 85 setninger ytret med langt objektsskifte, en frekvens på 92 %. Ingen informant plasserte *sig* konsekvent etter subjektet – tre informanter hadde én setning hver uten langt objektsskifte av *sig*, mens to informanter hadde to setninger hver.

For setningene som hadde pronominalt subjekt skulle man forvente at ingen hadde langt objektsskifte av *sig*, ettersom tilstedeværelsen av nominalt subjekt har blitt nevnt som et av kravene for langt objektsskifte. Likevel ytret én informant to av setningene med langt objektsskifte av *sig* over pronominalt subjekt (117).

- (117)   a. Igår ställde sig han på bordet.
              b. Plötsligt vände sig hon mot publiken.

De resterende setningene ble ytret uten langt objektsskifte, altså 83 av 85 setninger, tilsvarende en frekvens på 98 %. Disse tallene viser hva som var å forvente, nemlig at det refleksive pronomenet som oftest undergår langt objektsskifte ved nominale subjekter (92 %), mens det plasseres etter subjektet ved pronominalt subjekter (98 %).

For materialet med *mig* var det totalt 80 setninger, hvor 70 ble ytret uten langt objektsskifte. Dette tilsvarer en frekvens på 87,5 %. Eksempel er gitt i (118a). 10 av setningene hadde langt objektsskifte av ikke-refleksivt *mig*, noe som tilsvarer en frekvens på 12,5 %. Eksempel er gitt i (118b).

- (118)   a. Varje dag skickade skådespelaren mig långa brev.
              b. Varje dag gav mig bagaren färskt bröd.

Ingen informant hadde konsekvent langt objektsskifte av *mig*. To informanter hadde én av fem setninger med langt objektsskifte av *mig*, én informant hadde to setninger, og to informanter hadde tre setninger hver med langt objektsskifte av *mig*. Informanten som hadde langt objektsskifte av *sig* over pronominalt subjekt, hadde kun én setning med langt objektsskifte av *mig*. Dette vil altså si at han skiftet refleksivt pronomen over pronominalt subjekt flere ganger enn han skiftet ikke-refleksivt pronomen over nominalt subjekt. Fire av

fem informanter som hadde langt objektsskifte av *mig*, hadde konsekvent langt objektsskifte av *sig*. Den femte informanten hadde én setning med langt objektsskifte av *mig* og én setning uten langt objektsskifte av *sig*.

I svensk undergår altså *sig* langt objektsskifte over substantiviske subjekter i 92 % av tilfellene, mens det bare undergår langt objektsskifte over pronominale subjekter i 2 % av tilfellene. *Mig* undergår langt objektsskifte i kun 12,5 % av tilfellene. Mens langt objektsskifte av *sig* var konsekvent hos 12 av 17 informanter (71 %), var ikke langt objektsskifte av *mig* konsekvent hos noen informanter – den høyeste prosentandelen av langt objektsskifte av *mig* var 3 av 5 setninger (60 %), hos 2 av 17 informanter (12 %).

Resultatene fra denne delen av eksperimentet er oppsummert i Tabell 12.

Tabell 12. Resultatene fra *Del 1 – Langt objektsskifte* i det svenske eksperimentet.

	Tall skiftet	Prosentandel skiftet	Tall uskiftet	Prosentandel uskiftet
Langt objektsskifte (totalt, nominalt subjekt)	88/165	53 %	77/165	47 %
Langt objektsskifte av <i>sig</i> (nominalt subjekt)	78/85	92 %	7/85	8 %
Langt objektsskifte av <i>sig</i> (pronominalt subjekt)	2/85	2 %	83/85	98 %
Langt objektsskifte av <i>mig</i>	10/80	12,5 %	70/80	87,5 %

4.3.2.2 Del 2 – Kort objektsskifte av *mig* og *sig* over negasjon

Del 2 av eksperimentet undersøker kort objektsskifte, både skifte av *sig* over negasjon i setninger med substantivisk subjekt, men også skifte av *mig* over negasjon i setninger med pronominale subjekter.

Basert på resultatene om kort objektsskifte av *mig* fra korpusundersøkelsene, hvor 95 % skiftet over negasjon og dermed hadde rekkefølgen *mig–inte*, er forventningen at det samme gjelder for eksperimentsresultatene også. Likevel viser disse resultatene at så mye som 18 av 78 setninger har ordrekkefølgen *inte–mig*, altså i så mye som 23 % av tilfellene. Eksempel er gitt i (119a). De resterende 60 setningene, altså 77 %, hadde den forventede

rekkefølgen *mig–inte*. Eksempel er gitt i (119b). 7 informanter hadde konsekvent ordrekkefølgen *mig–inte*, mens 10 varierte mellom de to ulike ordrekkefølgene. 7 informanter hadde én setning med rekkefølgen *inte–mig*, én informant hadde tre setninger med *inte–mig*, og to informanter hadde så mye som fire setninger med *inte–mig*.

- (119) a. Igår hjalp hon inte mig med läxorna.
b. Igår visade han mig inte några klipp från filmen.

Selv om den vanligste ordrekkefølgen er *mig–inte* med en frekvens på 77 %, var det overraskende høy frekvens av setninger med ordrekkefølgen *inte–mig*, med tanke på at denne rekkefølgen kun opptrådte i 5 % av tilfellene i korpussøkningene.

Ved setninger som tester kort objektsskifte av *sig* over negasjon, er også muligheten for langt objektsskifte til stede. Hver setning har ved omformulering seks mulige utfall for plassering av refleksivt pronomen og negasjon. Alle setningene har en nominalfrase som subjekt. Setningen *Polisen kommer inte att raka sig med rakhyvel* kan derfor teoretisk sett bli som setningene i (120).

- (120) a. Igår rakade inte polisen sig med rakhyvel.
b. Igår rakade polisen sig inte med rakhyvel.
c. Igår rakade sig inte polisen med rakhyvel.
d. Igår rakade sig polisen inte med rakhyvel.
e. Igår rakade inte sig polisen med rakhyvel.
f. Igår rakade polisen inte sig med rakhyvel.

Resultatene fra korpusene viser tydelig at svensk foretrekker refleksivt pronomen foran negasjon, og at svensk også foretrekker langt objektsskifte av refleksivt pronomen. Det forventede er derfor ordrekkefølgen refleksiv–negasjon–subjekt, som i setning (120c), eller refleksiv–subjekt–negasjon, som i setning (120d). Setningene (120a), (120e) og (120f), hvor refleksivet kommer etter negasjonen, er derfor ikke å forvente.

Resultatene fra eksperimentet viser at det er fire setninger som dukker opp, nemlig setning (120b–d) og (120f). Setning (120a) og (120e) blir aldri ytret. Setning (120b) har kort objektsskifte, men ikke langt objektsskifte. Setning (120c) og (120d) har både kort og langt objektsskifte. Setning (120f) har verken kort eller langt objektsskifte.

Ordrekkefølgen refleksiv–subjekt–negasjon (setning (120d)) forekommer oftest, i 45 av 79 tilfeller, tilsvarende 57 %. Ordrekkefølgen refleksiv–negasjon–subjekt (setning (120c)) forekommer 26 ganger, tilsvarende 33 %. Ordrekkefølgen subjekt–refleksiv–negasjon (setning (120b)) forekommer 7 ganger, tilsvarende 9 %. Ordrekkefølgen subjekt–negasjon–refleksiv (setning (120d)) forekommer 1 gang, tilsvarende 1 %.

Tre informanter hadde konsekvent refleksiv–subjekt–negasjon. Én informant hadde konsekvent refleksiv–negasjon–subjekt. 7 informanter hadde en variasjon av disse to ordrekkefølgene. Én informant hadde forekomster av samtlige av de fire rekkefølgene.

Rekkefølgene med refleksivet i langt skiftet posisjon er det forventede, og det er også der det oftest blir plassert, i 71 av 79 tilfeller (90 %).

Resultatene fra denne delen av eksperimentet er oppsummert i Tabell 13 og Tabell 14. Mens Tabell 13 viser frekvensen av kort objektsskifte i eksperimentet, viser Tabell 14 frekvensen av både kort og langt objektsskifte av refleksivt pronomen. Her står *S* for subjekt, *R* for refleksiv og *N* for negasjon, mens *KOS* står for kort objektsskifte og *LOS* står for langt objektsskifte.

Tabell 13. Resultatene fra *Del 2 – Kort objektsskifte av mig og sig over negasjon i det svenske eksperimentet.*

	Tall skiftet	Prosentandel skiftet	Tall uskiftet	Prosentandel uskiftet
Kort objektsskifte (totalt)	138/157	88 %	19/157	12 %
Kort objektsskifte av <i>mig</i>	60/78	77 %	18/78	23 %

Tabell 14. Resultatene fra *Del 2 – Langt objektsskifte av sig i det svenske eksperimentet*.

	Tall skiftet	Prosentandel skiftet	Tall uskiftet	Prosentandel uskiftet
<i>SRN</i> (med <i>KOS</i> , uten <i>LOS</i>) (refleksivt pronomen)	7/79	9 %	—	—
<i>RSN</i> (med <i>KOS</i> og <i>LOS</i>) (refleksivt pronomen)	45/79	57 %	—	—
<i>SNR</i> (uten <i>KOS</i> og <i>LOS</i>) (refleksivt pronomen)	1/79	1 %	—	—
<i>RNS</i> (med <i>LOS</i> og <i>KOS</i>) (refleksivt pronomen)	26/79	33 %	—	—

4.3.3 Sammenligning av norske og svenske eksperimentsresultater

Langt objektsskifte forekom i 1 av 300 setninger i norsk (0,5 %). I svensk er frekvensen av langt objektsskifte av refleksiver over nominalt subjekt 92 %, mens refleksiver over pronominalt subjekt skifter 2 % av tilfellene. Ikke-refleksivt pronomen skifter 12,5 % over nominalt subjekt. Dette viser altså at langt objektsskifte av ikke-refleksivt pronomen er mulig i svensk, men ikke spesielt vanlig. Langt objektsskifte av refleksivt pronomen er i svensk det normale når subjektet er nominalt. I norsk forekommer langt objektsskifte så å si aldri.

I det norske eksperimentet forekommer kort objektsskifte av refleksivt pronomen kun 40 % av gangene, mens ikke-refleksivt pronomen skifter hele 97 %. Det kan altså se ut til at det i norsk er vanligere med kort skifte av ikke-refleksivt pronomen enn av refleksivt pronomen. Dette er motsatt av hva korpusresultatene viste, hvor 99 % av setningene med *seg* skiftet og 96 % av setningene med refleksivt *meg* skiftet, mens «bare» 81 % av setningene med ikke-refleksivt *meg* skiftet.

I det svenske eksperimentet skiftet 99 % av setningene med *sig* over negasjon, mens 77 % av setningene med *mig* skiftet. Dette stemmer overens med korpusresultatene, hvor frekvensen av kort objektsskifte av *sig* er på 99,8 % og kort objektsskifte av refleksivt *mig* er på 100 %. Sammenlignet med eksperimentet var det i korpuset en noe høyere frekvens av ikke-refleksivt *mig* i kort skiftet posisjon (92 %). Det kan altså se ut til at kort skifte av refleksivt pronomen er mer eller mindre obligatorisk i svensk, mens kort objektsskifte av ikke-refleksivt pronomen likevel også er sterkt foretrukket.

4.4 Sammenligning av resultater fra korpus og eksperiment

Resultatene fra det norske materialet er oppsummert i Tabell 15. Når det kommer til ulike typer refleksive verb i norsk, ser ikke det ut til å spille noen rolle hvilken type verb det er. Alle verbene opptrer i setninger med både kort og uskiftet pronomen, med unntak av i ett søk. Den eneste korpusøkningen i norsk som ikke har noen disjunktive verbtyper, er blant de seks treffene uten kort objektsskifte av refleksivt pronomen. Ettersom det var såpass få treff totalt på dette søket, var det å forvente at det ikke dukket opp noen disjunktive verbtyper, spesielt med tanke på at det blant de andre søkene var færre disjunktive verbtyper enn inherente og naturlige verbtyper. Det ene tilfellet i eksperimentet som hadde langt objektsskifte, hadde et inherent verb.

Tabell 15. Sammenligning av resultater fra korpus og eksperiment i norsk.

KORPUS		EKSPERIMENT	
<i>Seg</i>	<i>Meg</i>	<i>Seg</i>	<i>Meg</i>
Kort objektsskifte			
99 %	90 %	40 %	97 %
Langt objektsskifte			
0 %	0 %	0,5 %	0 %

Resultatene fra det svenske materialet er oppsummert i Tabell 16. Når det kommer til ulike typer refleksive verb i svensk, ser ikke det ut til å spille noen rolle. Alle verbene opptrer i setninger med både langt, kort og uskiftet pronomen. Det skal likevel nevnes at de to tilfellene hvor refleksivet skiftet over et pronominalt subjekt i eksperimentet, var verbene naturlige refleksiver. Men dette vil si at informanten også hadde setninger med naturlige refleksiver hvor han ikke skiftet refleksivet over det pronominalt subjektet.

Tabell 16. Sammenligning av resultater fra korpus og eksperiment i svensk.

KORPUS		EKSPERIMENT	
<i>Sig</i>	<i>Mig</i>	<i>Sig</i>	<i>Mig</i>
Kort objektsskifte			
100 %	95 %	99 %	77 %
Langt objektsskifte			
94 %	50 %	92 %	12,5 %

Det vi ser, er altså at det i korpussøkningene er noe vanligere med kort objektsskifte i svensk enn det er i norsk. Dette gjelder for både *seg/sig* og *meg/mig*. Likevel er det i begge språkene nesten helt obligatorisk med kort objektsskifte.

I eksperimentet er det i svensk nesten obligatorisk med kort objektsskifte av *sig*, og det er også sterkt foretrukket med kort objektsskifte av *mig*. I norsk er det nesten obligatorisk med kort objektsskifte av *meg* (97 %), men når det kommer til *seg* er det kun 40 % som undergår kort objektsskifte. Hele 60 % av de refleksive pronomenene forblir altså in situ.

I norsk er det ikke mulig med langt objektsskifte. I det svenske korpuset er det vanligere med langt objektsskifte av det refleksive pronomenet enn at det plasseres etter subjektet. *Mig* plasseres like ofte før subjektet som etter subjektet. I eksperimentet er det nesten obligatorisk med langt objektsskifte av *sig*, mens det vanligste er at *mig* plasseres etter subjektet.

Det ville også vært interessant å undersøke den inter- og intraindividuelle variasjonen som dukket opp i eksperimentet nærmere. Jeg har imidlertid ikke nok data til å si noe konkret om disse variasjonene, og velger derfor å ikke gå videre inn på dette i skrivende stund.

Det er spesielt tre ting som er interessante med disse resultatene, markert med fet skrift i Tabell 15 og Tabell 16.

- 1) I det norske eksperimentet er det kun 40 % av refleksivene som undergår kort objektsskifte. Til sammenligning skifter *meg* i 97 % av setningene. I korpussøkningene er det også mer eller mindre obligatorisk med kort objektsskifte av *seg*, med en frekvens på 99 %. At kun 40 % av refleksivene skifter kort i eksperimentet er derfor et svært uventet resultat. Hva er grunnen til at så få refleksiver skifter kort i det norske eksperimentet?

- 2) Norsk tillater ikke langt objektsskifte, men det gjør svensk. I svensk er det vanligere med langt objektsskifte av *sig* enn av *mig*, noe både korpus og eksperiment viser. Også kort objektsskifte av refleksivt *seg/sig* og refleksivt *meg/mig* er vanligere enn kort objektsskifte av ikke-refleksivt *meg/mig*. Hvorfor er det slik? Hva er det med det refleksive pronomenet som gjør at det skiller seg fra andre pronomener med ikke-refleksiv referanse? Hva *er* egentlig det refleksive pronomenet?
- 3) Én setning i korpussøkningene i svensk hadde langt objektsskifte av refleksivt pronomen over et trykksvakt pronominalt subjekt. I tillegg hadde én informant tilsvarende langt objektsskifte over pronominalt subjekt i to setninger. (*Visa sig* i korpuset, et disjunktivt refleksivt verb; *Ställa sig* og *vända sig* i eksperimentet, begge naturlig refleksive verb.) Er disse setningene unntak, eller er de begynnelsen på en endring i svensk språk? Vil svensk etter hvert få langt objektsskifte over pronominalt subjekt?

Alle disse tre temaene er svært interessante, og er verdt å undersøke nøyere. I det neste kapitlet ser jeg nøyere på forskjellen mellom refleksivt og ikke-refleksivt pronomen, og jeg svarer også på hvorfor det var en så lav frekvens av kort objektsskifte i det norske eksperimentet.

5 Diskusjon

5.1 Innledning

Vi så i resultatene at det refleksive pronomenet skiller seg fra andre pronomener. Jeg undersøker nærmere hva denne forskjellen er, og ser blant annet på Holmberg (1983) sin analyse om at det refleksive pronomenet er et klitikon. I resultatene så vi også at det var svært lav frekvens av kort objektsskifte av refleksivt pronomener i det norske eksperimentet. Jeg gir et svar på hvorfor jeg fikk dette avvikende resultatet.

Vi så også at det finnes eksempler på langt objektsskifte av refleksivt pronomener over trykksvakt pronominalt subjekt. Én informant hadde denne rekkefølgen to ganger. Informanten som kom med disse eksemplene, var ikke konsekvent, og viste derfor intraindividuell variasjon. Dette er likevel ikke noe jeg skal gå videre med, men se Heinat (2008, 2010) som også har oppdaget dette fenomenet, og som har undersøkt det videre. Han skriver om «Quirky LOS», og at langt objektsskifte kan skje over pronominal subjekt ved visse typer refleksive verb dersom subjektet har trykk eller kontrast.

5.2 Refleksivt mot ikke-refleksivt pronomener

I de norske resultatene, i både korpuset og eksperimentet, så vi at langt objektsskifte ikke var mulig av verken *seg* eller *meg*.

I svensk er langt objektsskifte mulig. I korpusmaterialet så vi at det var vanligere med langt objektsskifte av *sig*, med en frekvens på 94 %, enn langt objektsskifte av *mig*, med en frekvens på 50 %. I eksperimentet var enda større spredning mellom langt objektsskifte av refleksiver, som hadde en frekvens på 92 %, og langt objektsskifte av ikke-refleksiver, som hadde en frekvens på 12,5 %. Korpusdataene viste dermed en høyere frekvens av langt objektsskifte av *mig* enn det eksperimentet gjorde.

Grunnen til at korpusresultatene viste høyere frekvens av langt objektsskifte av *mig* er antageligvis fordi søkene etter langt objektsskifte av ikke-refleksivt pronomener i det svenske korpuset kun gav 22 treff, hvor 11 hadde langt objektsskifte. Dette er et for lavt tall til å kunne trekke noen konklusjon om frekvensen til langt objektsskifte av *mig*. Eksperimentsresultatene er derfor antageligvis en mer nøyaktig representasjon av denne frekvensen.

Dette antyder at det er svært mye vanligere med langt objektsskifte av *sig* enn av *mig*. Resultatene viser også *meg/mig* skifter oftere over negasjon dersom det har refleksiv referanse, mens det oftere forblir in situ ved ikke-refleksiv referanse. Hvorfor er det slik at refleksive pronomener skifter så mye oftere enn ikke-refleksive pronomener? Det er tydelig at det er noe spesielt med det refleksive pronomenet, og at refleksivet ikke oppfører seg helt som andre pronomener. Men hva er det som gjør at det refleksive pronomenet skiller seg fra andre pronomener?

Vi så i bakgrunnskapittelet at refleksive pronomener skiller seg fra andre pronomener ved at de er ikke-referensielle og dermed ikke har en egen betydning, og ved at de ikke har noen subjeksform. Men hva innebærer egentlig dette?

En populær oppfatning er at det refleksive pronomenet er et klitikon. Et klitikon er i følge SIL, Glossary of Linguistic Terms (2019) et morfem som har de syntaktiske egenskapene til et ord, men som er fonologisk avhengig av et annet ord eller en frase. Zwicky (1977) skrev at et enkelt klitikon er et trykksvakt fritt morfem kan bli fonologisk redusert, og at morfemet dermed blir fonologisk underordnet et naboord (Zwicky 1977: 5). *Sig* som enkelt klitikon vil altså bety at pronomenet er sterkere tilknyttet verbet det står til enn det andre pronomener og objekter er, og at det har svakere mening på egenhånd. Dette stemmer overens med at refleksive pronomener kan være ikke-referensielle.

Blant annet Holmberg (1983, 1986) har analysert svake refleksiver som enklitiske til verbet. Hans analyse er at enklitiske pronomener er pronomener som er adjungert til en leksikalsk kategori, i dette tilfellet et verb, og at pronomenet dermed danner en leksikalsk, ordlignende kategori sammen med verbet. Dette vil si at ved verbflytting, vil pronomenet følge med (121).

(121) Barnen klarar sej på egen hand → Klarar sej barnen på egen hand?

(Holmberg 1983: 31–32)

Verbet og objektspronomenet plasserer seg i disse tilfellene til venstre for subjektet, og verbet har da «dratt med seg» pronomenet under verbflyttingen. Kun svake refleksiver kan følge med verbet ved verbflytting, og dette tyder på at det bare er svake refleksiver som er enklitiske. Likevel er ordrekkefølgen i (122) også mulig.

(122) Klarar barnen sej på egen hand?

(Holmberg 1983: 31–32)

Holmberg argumenterer for at dette skyldes at verbflyttingen kan bryte opp den komplekse kategorien {verb + klitikon} og etterlate det enklitiske pronomenet, på samme måte som verbflyttingen bryter opp {verb + verbpartikkel} i (123).

(123) Nu står Eva inte ut längre. / *Nu står ut Eva inte längre.

(Holmberg 1983: 32)

Man kan da skille mellom to ulike verbflyttinger, en liten verbflytting som kun flytter verbet og etterlater pronomenet/verbpartikkelen, og stor verbflytting som også flytter pronomenet/partikkel.

Den kategorien som flyttes av objektsskiftet, har de samme egenskapene som enklitiske pronomen. Det kan derfor se ut til at objektsskifte kun påvirker enklitiske pronomen. Men dette skulle da egentlig medført at setningen i (124a) var mulig, på lik linje med (124b).

(124) a. *Slog henne Ronny?

b. Slog sig Ronny?

(Holmberg 1983: 36)

Holmberg forklarer denne forskjellen med at (124a) bryter med Prinsipp A i bindingsteorien (125).

(125) Prinsipp A: En anafor er bundet i sin styringskategori.

(Holmberg 1983: 36)

En klassisk versjon av bindingsteorien skiller mellom anaforer og pronominaler (Eide 2016). Ordformene *seg* og *sin* er de eneste som fungerer utelukkende som anaforiske elementer (Hellan 1988). Anaforer må være bundet i sitt lokale domene, slik *seg* er bundet av *Karen* i eksempel (126a), mens pronominaler ikke kan være bundet i sitt lokale domene, slik *henne* ikke er bundet av *Karen* i eksempel (126b).

(126) a. $Karen_i$ legger seg_i .

b. $Karen_i$ legger $henne_j$.

Mens *seg* i (126a) peker tilbake på *Karen*, peker *henne* i (126b) på noen andre enn *Karen*. *Seg* er dermed bundet innenfor sitt lokale domene, mens *henne* er bundet utenfor det lokale domenet.

flyttes sammen med verbet. Et argument for at det er formen som er viktig, er at andre pronomener krever en særskilt akkusativform for å kunne undergå langt objektsskifte. Dersom pronomenet ikke har en separat akkusativform, men har identiske nominativformer og akkusativformer, vil pronomenet bli tolket som subjektet i setningen (128a). Dersom pronomenet har en særskilt akkusativform, vil det derimot bli tolket som objekt (128b).

- (128) a. Igår gav dom_{subj/*obj} Lisa_{*subj/obj} boken.
a. Igår gav mig_{*subj/obj} Lisa_{subj/*obj} boken. (konstruerte eksempler)

Dette kan bety at refleksivet har et slags eget kasus. Det kan likevel også være de klitikonlignende egenskapene til refleksivet som påvirker plasseringen.

Josefsson (2010) skriver at enstavelsespronomener er prosodisk lettere enn flerstavelsespronomener, og at de derfor lettere blir realisert som bøyning (2010: 17). Kanskje betyr dette også at det refleksive pronomenet er prosodisk lettere enn andre enstavelsespronomener, og at det derfor lettere kan klitisere seg til verbet ved langt objektsskifte. Et argument for dette er at det refleksive pronomenet ikke har noen egen betydning, og at det dermed også blir semantisk tommere, og at det da lettere kan flyttes til verbet. Dette krever likevel mer undersøkning.

Det vi har sett så langt, er at langt objektsskifte i svensk er mulig med både *sig* og *mig*, men at det er langt vanligere med langt objektsskifte av refleksivt pronomen. Førstepersons pronomen krever også en særskilt akkusativform for å kunne undergå langt objektsskifte. Det refleksive pronomenet skiller seg fra andre pronomener, og det har spesielle egenskaper som gjør at det lettere kan undergå langt objektsskifte. Ikke minst kan det refleksive pronomenet også minne om et klitikon. Til tross for at det ikke er et fullverdig klitikon, har det klitikonlignende egenskaper som kan være viktige når det kommer til plasseringen av refleksivet. Hvilken verbtype som opptrer i setningen, ser ikke ut til å spille noen rolle.

5.3 Litt om objekt og subjektsskifte

I det norske eksperimentet så vi at kun 40 % av de refleksive pronomenene skiftet over negasjon. Til sammenligning skiftet 97 % av førstepersons pronomen i eksperimentet, og 99 % av de refleksive pronomenene i korpuset. Grunnen til at den lave forekomsten av kort objektsskifte i det norske eksperimentet kan spores tilbake til plasseringen av subjektet.

De fem setningene i eksperimentet som testet ut kort objektsskifte av refleksivt pronomen, hadde et tidsadverbial i innledende posisjon, og hadde dermed nominalt subjekt, negasjon og refleksivt pronomen i varierende rekkefølge postverbalt. I norsk så vi at kun to varianter var mulig, enten med kort objektsskifte (129a), eller uten kort objektsskifte (129b). I setningen uten kort objektsskifte er det likevel verdt å merke seg at det nominale subjektet ble plassert mellom negasjonen og refleksivet, og at setningen i (129c) ikke forekom blant informantene. Dette betyr at dersom subjektet ble plassert rett etter verbet, og refleksivet og negasjonen ble plassert ved siden av hverandre, ble refleksivet skiftet over negasjonen.

- (129) a. I går følte studenten seg ikke trøtt etter skolen.
b. I går følte ikke studenten seg trøtt etter skolen.
c. I går følte studenten ikke seg trøtt etter skolen.

I denne ligningen har vi da altså en ekstra faktor med i spill, nemlig plasseringen av det nominale subjektet postverbalt.

Til sammenligning hadde de fleste setningene i korpussøkningene subjektet før verbalet. Korpussøkningen i Oslo-korpuset fikk 783 treff, og blant de første 100 setningene hadde 99 setninger subjektet i en innledende posisjon, før refleksivet og negasjonen, både ved nominale subjekter (eksempler gitt i (130a–b)) og pronominal subjekt (eksempler gitt i (130c–d)). Ved disse setningene er det ikke mulig å ha negasjon før subjektet (130e).

- (130) a. Kathrine lot seg ikke påvirke av kvinnen på cella.
b. President Fidel Castro gir seg ikke.
c. Hun holdt seg ikke på matta.
d. Hun skiller seg ikke så mye ut fra de andre damene.
e. *Ikke gir President Fidel Castro seg.

Kun én setning hadde et annet ledd enn subjektet før verbet (131a). Dette er derfor den eneste setningen blant de første 100 som kunne hatt negasjonen før subjektet, slik vi så i eksperimentet (131b). Likevel er det gjerne slik at setninger som har både trykksvakt pronominalt subjekt og negasjon, har kort objektsskifte av pronomenet, heller enn at det forblir in situ. Grunnen til dette kan ligge i en prosodisk analyse av objektsskifte. Mens pronomenet har én stavelse, har negasjonen to, og negasjonen er dermed prosodisk tyngre (Josefsson 2010). Hadde denne setningen derimot hatt et kontrastivt *de* (131c) eller et nominalt subjekt (131d), ville det vært foretrukket med kort objektsskifte.

- (131)
- a. Ærlighet venter de seg ikke fra politikere lenger.
  - b. ?Ærlighet venter ikke de seg fra politikere lenger.
  - c. Ærlighet venter ikke DE seg fra politikere lenger.
  - d. Ærlighet venter ikke folkemassene seg fra politikere lenger.

Forskjellene mellom korpus og eksperiment blir således ikke egentlig så mye om hvorvidt refleksivet skifter over negasjon eller ikke, men heller om hvor språkbrukerne ønsker å plassere negasjonen i forhold til det postverbale subjektet. I eksperimentet er nemlig denne ekstra faktoren med i ligningen, hvor det ikke bare er refleksivet og negasjonen som skal plasseres i forhold til hverandre, men også det nominale subjektet.

Korpuset viser oss likevel at språkbrukerne helst skifter det refleksive pronomenet over negasjonen dersom subjektet ikke er en faktor, og eksperimentet viser oss at negasjonen helst blir plassert foran et nominalt subjekt, noe blant annet Westergaard (2011) og Østbø Munch (2013) også har funnet ut. Sistnevnte fant at rekkefølgen verb–negasjon–nominalt subjekt er den umarkerte rekkefølgen i Oslo-dialekten, med en frekvens på nesten 95 % i hovedsetninger (Østbø Munch 2013: 60).

I norsk er ikke langt objektsskifte mulig, og språkbrukerne er derfor nødt til å plassere subjektet foran refleksivet. Dersom man oppsummerer dette, er det altså tre faktorer språkbrukere må ta i betraktning når de skal plassere de tre elementene i setningen (132):

- (132)
- a. Refleksiv > negasjon
  - b. Negasjon > subjekt
  - c. Subjekt > refleksiv

Den «ideelle» rekkefølgen ville på sett og vis vært refleksiv–negasjon–subjekt, men denne rekkefølgen er ikke mulig i norsk. Norsk tillater ikke langt objektsskifte, og derfor blokkerer subjektet for at både refleksiv og negasjon kan skifte over subjektet. Språkbrukerne må derfor ta en avgjørelse når de skal plassere nominalt subjekt, negasjon og refleksivt pronomen postverbalt i en setning. Dette viser altså at eksperimentsresultatene for kort objektsskifte av *seg* i norsk ikke viser hele bildet når det kommer til plasseringen av refleksivt pronomenet og negasjon i forhold til hverandre, ettersom postverbal plassering av subjektet også må tas med i betraktning.

Til sammenligning undergår førstepersons pronomen *meg* kort objektsskifte i 97 % av setningene i det norske eksperimentet. Grunnen til denne forskjellen mellom *seg* og *meg* i

eksperimentet, er at setningene med *meg* har et trykksvakt pronominalt subjekt. Vi får dermed to mulige rekkefølger, enten (133a) med kort objektsskifte, eller (133b) uten kort objektsskifte.

- (133)   a. I går hjalp hun meg ikke med leksene.
              b. I går hjalp hun ikke meg med leksene.

Subjektsskifte blir dermed ikke en faktor i disse setningene, ettersom det trykksvake pronominalt subjektet må plasseres før både *meg* og negasjon. Variasjonen som oppstår i setningene viser dermed utelukkende frekvensen av kort objektsskifte. Disse setningene gir oss sannsynligvis derfor et mer nøyaktig bilde på hvor vanlig kort objektsskifte er i norsk.

6 Oppsummering

Jeg har i denne studien undersøkt plasseringen av refleksivt pronomen i norsk og svensk ved hjelp av materiale fra korpus og eksperiment.

Kapittel 1 gav en introduksjon for bakgrunnen av oppgaven. Jeg kom med en problemstilling, og noen forskningsspørsmål som jeg senere svarte på.

Jeg diskuterte i kapittel 2 teori og tidligere forskning som var gjort på det refleksive pronomenet og fenomenet objektsskifte. Jeg så på hva det refleksive pronomenet er, og på både simple og komplekse refleksiver. Jeg behandlet også de ulike typene refleksive verb som finnes. Deretter så jeg på fenomenet objektsskifte, og diskuterte hva det er, samt hvilke betingelser som finnes for at objektsskifte skal kunne forekomme. Til slutt så jeg kortfattet på hva subjektsskifte er.

Jeg presenterte i kapittel 3 de ulike metodene jeg anvendte i denne oppgaven. Jeg benyttet meg av korpusundersøkelser, samt et språklig eksperiment utført i Oslo og Göteborg. Eksperimentet er en del av et større forskningsprosjekt, *Variasjon og forandring i den nordiske verbfrasen*, som tar for seg argumentsplassering i de nordiske språkene. Jeg tok opp fordeler og ulemper med de ulike metodene, og hvorfor jeg valgte å benytte meg av nettopp disse. Jeg gikk først gjennom hvordan jeg benyttet meg av korpusene og hvordan jeg utførte søkene, og deretter gikk jeg gjennom oppbyggingen av eksperimentet og hvordan det foregikk. Mens korpusene bidrar med naturalistisk data, gir eksperimentet flere belegg på de relevante fenomenene.

Deretter presenterte jeg resultatene mine i kapittel 4. Jeg gikk først gjennom resultatene fra korpussøkningene, først de norske og så de svenske. Deretter sammenlignet jeg de norske og de svenske resultatene med hverandre. Det jeg kom fram til, var at kort objektsskifte av refleksivt pronomen er mer eller mindre obligatorisk i både norsk og svensk. Det finnes likevel også enkelte belegg hvor pronomenet følger negasjon. Norsk tillater ikke langt objektsskifte av verken *seg* eller *meg*. I svensk er det derimot mulig med langt objektsskifte av både refleksive og ikke-refleksive pronomen, men det er vanligere med langt objektsskifte av refleksiver enn ikke-refleksiver. Det ser ikke ut til å spille noen rolle hva slags type refleksivt verb setningen har, verken i norsk eller svensk.

Jeg gikk deretter gjennom resultatene fra eksperimentene, først det norske og så det svenske. Deretter sammenlignet jeg de norske og svenske resultatene med hverandre. Resultatene viste at langt objektsskifte ikke forekommer i norsk, verken av refleksive eller ikke-refleksive pronomener. I svensk er langt objektsskifte av både refleksive og ikke-refleksive pronomener mulig, men langt objektsskifte av refleksivt pronomen er likevel sterkt foretrukket, og det er vanligere å ha *mig* etter subjektet enn å ha det før. Korpuset hadde høyere frekvens av langt objektsskifte av *mig* enn eksperimentet hadde, med 50 % mot 12,5 %. I korpuset fantes det også én setning med langt objektsskifte over pronominalt subjekt, mens det i eksperimentet fantes to setninger med denne rekkefølgen.

Kort objektsskifte av refleksivt pronomen forekom i kun 40 % av setningene i det norske eksperimentet, mens det ikke-refleksive pronomenet nesten alltid skiftet (97 %). I svensk skiftet refleksivene oftere enn ikke-refleksivene, men kort objektsskifte var likevel den foretrukne rekkefølgen for både refleksivt og ikke-refleksivt pronomen. I norsk var det altså overraskende lav frekvens på kort objektsskifte av refleksivt pronomen. Slik som i korpusøkningene, så det i eksperimentet heller ikke ut til å spille noen rolle hva slags type verb det var som opptrådte i setningen, verken i norsk eller svensk.

Jeg avsluttet kapittel 4 med å sammenligne korpusresultatene med eksperimentsresultatene. Det var tre interessante observasjoner i disse resultatene, nemlig den lave frekvensen av kort objektsskifte av refleksivt pronomen i det norske eksperimentet, frekvensforskjellen mellom refleksivt og ikke-refleksivt pronomen i forbindelse med langt objektsskifte og delvis også kort objektsskifte, og langt objektsskifte over pronominalt subjekt. Det sistnevnte valgte jeg likevel å ikke gå videre inn på.

I kapittel 5 undersøkte jeg først hva som skiller det refleksive pronomenet fra andre pronomener. En populær oppfatning er at det refleksive pronomenet er et klitikon, og jeg presenterte derfor Holmberg (1983) sin analyse om at svake refleksiver er enklitiske til verbet. Han baserer analysen på Prinsipp A i bindingsteorien, om at en anafor er bundet i sin styringskategori. Han mener derfor at refleksive pronomener kan undergå langt objektsskifte, mens andre pronomener ikke kan det, og at dette er grunnen til at refleksive pronomener er klitikon. Denne analysen er likevel problematisk, ettersom dette ville resultert i at ikke-refleksive pronomener aldri kan undergå langt objektsskifte, noe vi har sett at de kan. En alternativ forklaring kan være Lundquist (2014) sin kommentar om at refleksive pronomener

kanskje er «voice markers», men man hadde da kunnet forvente seg at det ville vært en forskjell mellom ulike typer refleksive verb. Dette har vi imidlertid sett at ikke stemmer.

Kasus spiller også en rolle, ettersom andre pronomener krever en særskilt akkusativ form for å kunne undergå langt objektsskifte. Jeg så også på det Josefsson (2010) skriver om at enstavelsespronomen er prosodisk lettere enn flerstavelsespronomen, og at dette kan ha en innvirkning på det refleksive pronomenet.

Jeg avsluttet kapittel 5 med å svare på hvorfor det var så lav frekvens av kort objektsskifte av refleksivt pronomen i det norske eksperimentet. Grunnen til dette kan spores tilbake til plasseringen av subjektet postverbalt, og da altså subjektsskifte. Setningene i eksperimentet hadde nemlig et tidsadverbial i innledende posisjon, og hadde dermed både nominalt subjekt, negasjon og refleksivt pronomen som skulle plasseres postverbalt. Dette avvikende resultatet handlet dermed ikke så mye om kort objektsskifte av refleksivt pronomen, men snarere om hvor negasjonen plasseres i forhold til subjektet. Språkbrukere vil nemlig helst plassere negasjon før et nominalt, postverbalt subjekt. Til sammenligning var det kort objektsskifte av førstepersons pronomen *meg* i 97 % av setningene. Disse setningene hadde et pronominalt subjekt, og subjektsskifte var dermed ikke en faktor.

Studien er lagt opp slik at det vil være mulig å gå nærmere inn på fenomenene jeg har undersøkt. Det finnes blant annet lydklipp av både det norske og svenske eksperimentet, som kan anvendes av andre ved videre forskning. Det er også mulig å undersøke det refleksive pronomenet i lys av Josefsson (2010) sin observasjon om at enstavelsespronomen er prosodisk lettere enn flerstavelsespronomen. Også kasusdiskusjonen kan undersøkes nærmere, for å analysere det refleksive pronomenet i lys av en formell teori om kasus. Det ville også vært interessant å se på inter- og intraindividuell variasjon, og undersøke om det finnes en grammatikalitetsforskjell når det kommer til langt objektsskifte. Noen informanter har kun langt objektsskifte av refleksivt pronomen, mens andre skifter både refleksivt og ikke-refleksivt pronomen. Kanskje betyr dette at det er en kategorisk forskjell for visse talere, men ikke for andre. Jeg har likevel ikke mulighet til å undersøke disse problemstillingene nærmere i denne studien.

7 Litteraturliste

- Abbuhl, Rebekha, Susan Gass & Alison Mackey. 2013. Experimental research design. In: Research Methods in Linguistics, ed. by R.J. Podesva & S. Devyani. Cambridge: Cambridge University Press.
- Alexiadou, Artemis & Florian Schäfer. 2014. Towards a Non-uniform Analysis of Naturally Reflexive Verbs. Paper presented to the Proceedings of the 31st West Coast Conference on Formal Linguistics, Somerville, Maryland, 2014.
- Anderssen, Merete & Kristine Bentzen. 2011. Scandinavian Object Shift reanalysed as TP-internal topicalization. Paper presented to the Comparative Germanic Syntax Workshop (CGSW), Amsterdam, 2011.
- Andréasson, Maia. 2007. Satsadverbial, ledföljd och informationsdynamik i svenskan Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Andréasson, Maia. 2008. Not all objects are born alike – accessibility as a key to pronominal object shift in Swedish and Danish. Paper presented to the Proceedings of the LFG08 Conference, Stanford, CA, 2008.
- Andréasson, Maia. 2009. Pronominal object shift – not just a matter of shifting or not. Working Papers in Scandinavian Syntax 84.1–20.
- Andréasson, Maia. 2010. Object shift or object placement in general. Paper presented to the Proceedings of the LFG10 Conference, Stanford, CA, 2010.
- Andréasson, Maia. 2013. Object shift in Scandinavian languages: The impact of contrasted elements. *Nordic Journal of Linguistics* 36 (2).187-217.
- Askedal, John Ole. 1995. Pronominalt objekt foran ikke-pronominalt subjekt i moderne svensk, dansk og norsk. *Maal og Minne*.59–84.
- Bentzen, Kristine. 2009. Subject Positions and their Interaction with Verb Movement. *Studia Linguistica* 63.1–31.
- Bentzen, Kristine. 2014a. Object Shift. *Nordic Atlas of Language Structures* 1.332–43.
- Bentzen, Kristine. 2014b. Subject placement with respect to negation. *Nordic Atlas of Language Structures* 1.344–52.
- Bentzen, Kristine, Merete Anderssen & Christian Waldmann. 2013. Object Shift in Spoken Mainland Scandinavian: A Corpus Study of Danish, Norwegian, and Swedish. *Nordic Journal of Linguistics* 36.115–51.
- Birkner, Victor. 2015. The advantages and disadvantages of employing corpus evidence in sociolinguistic studies. *The Teacher Magazine* nr. 2 (126).
- Bordens, Kenneth S & Bruce B. Abbott. 1988. *Research Design and Methods: A Process Approach* New York: McGraw-Hill.
- Borin, Lars, Markus Forsberg & Johan Roxendal. 2012. Korp - The Corpus Infrastructure of Språkbanken. Paper presented to the Proceedings of LREC, Istanbul, 2012.
- Eide, Kristin M. . 2016. Norsk andrespråkssyntaks. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*.218–26.
- Faarlund, Jan Terje, Svein Lie & Kjell Ivar Vannebo. 1997. *Norsk Referansegrammatikk* Oslo: Universitetsforlaget.
- Geniušienė, Emma. 1987. *The Typology of Reflexives* Berlin: Mouton de Gruyter.
- Glossary of Linguistic Terms, SIL. 2019. Clitic (Grammar). <https://glossary.sil.org/term/clitic-grammar>. [Hentet 08.04.19].
- Heinat, Fredrik. 2008. Long Object Shift and Agreement. Paper presented at the The Linguistic Association of Great Britain (LAGB), University of Essex.
- Heinat, Fredrik. 2010. Long Object Shift and Reflexives. *Nordic Journal of Linguistics* 33.67–80.
- Hellan, Lars. 1988. *Anaphora in Norwegian and the Theory of Grammar* Foris: Dordrecht.

- Holmberg, Anders. 1983. Om reflexiva och andra enklitiska pronomina. Paper presented to the Svenskans beskrivning, Lund, 1983.
- Holmberg, Anders. 1986. Word Order and Syntactic Features in the Scandinavian Languages and English Stockholm: Akademitryck.
- Holmberg, Anders. 1993. Two Subject Positions in IP in Mainland Scandinavian. Working Papers in Scandinavian Syntax 52.29–41.
- Holmberg, Anders. 1999. Remarks on Holmberg's Generalization. *Studia Linguistica* 53.1–39.
- Hulthén, Lage. 1948. Studier i jämförande nunordisk syntax II Göteborg: Elanders Boktryckeri Aktiebolag.
- Johannessen, Janne Bondi, Joel Priestley, Kristin Hagen, Tor Anders Áfarli & Øystein Alexander Vangsnes. 2009. Nordic Dialect Corpus - an Advanced Research Tool. <<http://tekstlab.uio.no/nota/scandiasyn/>>.
- Jónsson, Jóhannes Gísli. 2011. Reflexive sig is an argument. *Nordlyd: Relating to Reflexives* 37.99-118.
- Josefsson, Gunlög. 1992. Object Shift and Weak Pronominals in Swedish. Working Papers in Scandinavian Syntax 49.59–94.
- Josefsson, Gunlög. 1993. Scandinavian Pronouns and Object Shift. Working Papers in Scandinavian Syntax 52.1–28.
- Josefsson, Gunlög. 2003. Four myths about Object Shift – and the Truth ... Grammatik i fokus : festskrift till Christer Platzack den 18 november 2003, ed. by L.-O. Delsing: Institutionen för nordiska språk, Lunds universitet.
- Josefsson, Gunlög. 2010. Object shift and optionality: An intricate interplay between syntax, prosody and information structure. Working Papers in Scandinavian Syntax 86.1–24.
- Kemmer, Suzanne. 1993. *The Middle Voice* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Lindstad, Arne Martinus, Anders Nøklestad, Janne Bondi Johannessen & Øystein Alexander Vangsnes. 2009. The Nordic Dialect Database: Mapping Microsyntactic Variation in the Scandinavian Languages. Paper presented to the NEALT Proceedings Series; Volum 4, 2009.
- Lundquist, Björn. 2014. Binding and co-reference. *Nordic Atlas of Language Structures* 1.493-97.
- Lundquist, Björn & Ida Larsson. 2017. Argumentsplacering i nordiska språk. Paper presented at the MONS, Solstrand, Os.
- Lundquist, Björn, Ida Larsson, Maud Westendorp, Eirik Tengedal & Anders Nøklestad. , innsendt. *Nordic Word Order Database: motivations, methods, material and infrastructure*. *Nordic Atlas of Language Structures*.
- Lødrup, Helge. 1994. 'Surface Proforms' in Norwegian and the Definiteness Effect. Paper presented to the Proceedings of the North East Linguistics Society, Department of Linguistics, University of Massachusetts, 1994.
- Lødrup, Helge. 2007. A New Account of Simple and Complex Reflexives in Norwegian. *The Journal of Comparative Germanic Linguistics* 10.183–201.
- Lødrup, Helge. 2008. Objects Binding Reflexives in Norwegian. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 26.30–54.
- Schilling, Natalie. 2013. Surveys and interviews. In: *Research Methods in Linguistics*, ed. by R.J. Podesva & S. Devyani. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schütze, Carson T. & Jon Sprouse. 2013. Judgment data. In: *Research Methods in Linguistics*, ed. by R.J. Podesva & S. Devyani. Cambridge: Cambridge University Press.

- Svenonius, Peter. 2002. Subject Positions and the Placement of Adverbials. Subjects, Expletives, and the EPP, ed. by P. Svenonius. New York: Oxford University Press.
- Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson. 1999a. Svenska Akademiens grammatik, volym 1. Stockholm: Norstedts förlag.
- Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson. 1999b. Svenska Akademiens grammatik, volym 2. Stockholm: Norstedts förlag.
- Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson. 1999c. Svenska Akademiens grammatik, volym 3. Stockholm: Norstedts förlag.
- Thráinsson, Höskuldur. 2001. Object Shift and Scrambling. *The Handbook of Contemporary Syntactic Theory*, ed. by M. Baltin & C. Collins, 148–202. Oxford: Blackwell.
- Westergaard, Marit. 2011. Subject Positions and Information Structure: The Effect of Frequency on Acquisition and Change. *Studia Linguistica* 65.299–332.
- Zwicky, Arnold. 1977. *On clitics*. Bloomington, Indiana: Indiana University Linguistics Club.
- Østbø Munch, Christine. 2013. *North Germanic Negation. A Microcomparative Perspective*. Tromsø: University of Tromsø.